

Wiadomości **Uniwersyteckie**

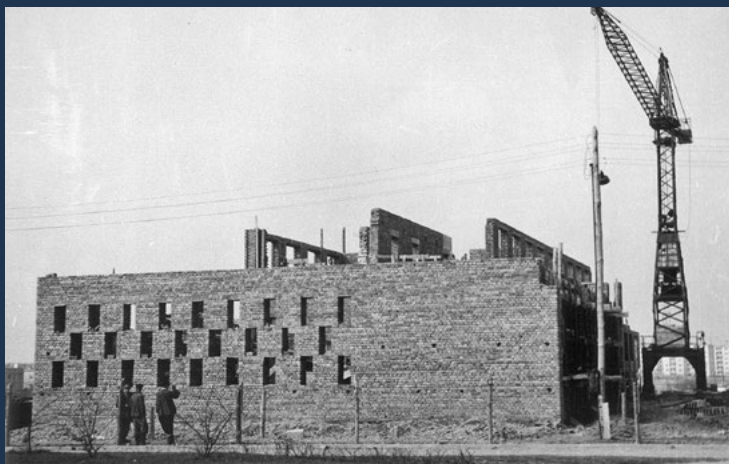
05 | *Wkład Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w rozwój Lublina i Lubelszczyzny w okresie 75 lat istnienia uczelni*

22 | *Jubileusz 70-lecia Chóru Akademickiego UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej*

28 | *Inwestycje na UMCS-ie*

LAT
UMCS

Spis treści

3 | Słowo od Rektora

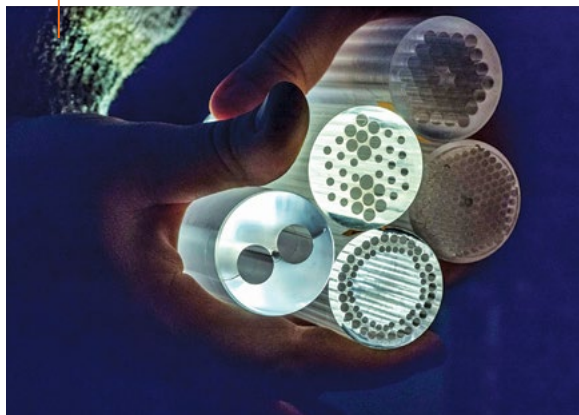
5 | Wkład Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
w rozwój Lublina i Lubelszczyzny
w okresie 75 lat istnienia uczelni

18 | Świętujemy wyjątkowy jubileusz

22 | Jubileusz 70-lecia Chóru Akademickiego
UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej

25 | UMCS – kolebka innowacji

28 | Inwestycje na UMCS-ie

32 | UMCS oczami studentów
cudzoziemców

35 | Galeria wspomnień

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1305, 20-031 Lublin,
tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@poczta.umcs.lublin.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Marcin Gołębiowski, Ewa Kawatko-Marczuk (redaktor naczelny),
Katarzyna Skatecka, Agnieszka Stańczak (redaktor wydania)

Współpracownicy: Hanna Bytniewska, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Teresa Klimowicz,
Andrzej Kokowski, Konrad Koperwas, Beata Kozłowska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz,

Małgorzata Lipczyńska, Piotr Majewski, Monika Mielko-Remiszewska, Przemysław Mroczek,
Anna Obara-Pawłowska, Elżbieta Olszewska, Anna Ostrowska, Sylwia Skotnicka, Alicja Słusarska

Okładka: 75 lat UMCS

Druk: Drukarnia Akapit

Nakład: 700 egz.

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, http://dtp.academicon.pl/

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Szanowni Państwo,

społeczność akademicka Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie świętuje w tym roku 75. rocznicę powstania uczelni. Z tej okazji odbywa się wiele wydarzeń oraz inicjatyw przypominających o historii Uniwersytetu i podsumowujących pewien etap działalności UMCS.

W jubileuszowy rok wkroczyliśmy z wiarą, że możemy sprostać stawianym oczekiwaniom oraz budować silny i przygotowany na realizowane reformy Uniwersytet. Zmieniła się ustawa określająca funkcjonowanie uczelni, wobec czego byliśmy zobowiązani stawić czoła wielu zadaniom. Jestem głęboko przekonany, że dobrze wykorzystaliśmy ten niełatwy czas – pełen wyzwań, ale i nowych możliwości. Na nowo określiliśmy strategię naszej Alma Mater, a także zmieniliśmy jej strukturę organizacyjną. Zachowaliśmy dwanaście Wydziałów, które będą zajmować się dydaktyką, zaś funkcję naukowo-badawczą przejmą dwadzieścia trzy instytuty naukowe. Nowością związaną z wprowadzanymi przepisami są również trzy szkoły doktorskie, które odpowiadają za kształcenie młodej kadry naukowej. Powołaliśmy również ważny organ, jakim jest Rada Uczelni – złożony z przedstawicieli nauki i otoczenia społeczno-gospodarczego. Od 1 października br. funkcjonowanie Uniwersytetu reguluje nowy Statut.

Jubileusz 75-lecia UMCS, a także 70-lecia Wydziału Prawa i Administracji oraz 70-lecia Chóru Akademickiego im. Jadwigi Czerwińskiej, to wspomniała okazja, żeby jeszcze silniej wybrzmiała rola naszego Uniwersytetu zarówno w regionie, jak i poza nim. Tę rolę wskazujemy w cyklicznych artykułach na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich” i „Dziennika Wschodniego”, w których prezentujemy dorobek naukowy, dydaktyczny, a także osiągnięcia kulturalne i sportowe. Dorobek ten popularyzuje również TVP 3 Lublin, która realizuje cykl filmów promocyjnych o historii i ludziach tworzących Uniwersytet. Na uwagę zasługuje również reaktywacja kultowego niegdyś czasopisma „Konfrontacje Studenckie. Miesięcznik Akademickiego Lublina”, informującego nie tylko o bieżących sprawach uczelni, ale kładącego także duży nacisk na propagowanie historii, tradycji i kultury na UMCS.

Święto naszego Uniwersytetu stało się także okazją do zorganizowania jubileuszowego Pikniku Pracowników i Absolwentów UMCS, który odbył się 14 września br. w naszym Ogrodzie Botanicznym. Frekwencja była imponująca – w wydarzeniu wzięło udział kilka tysięcy

uczestników. Gwiazdą wieczoru była znana piosenkarka Urszula, która zaśpiewała swoje największe przeboje w nowych aranżacjach, przy akompaniamencie zespołu Tomasz Momot Orkiestra i wsparciu wokalnym absolwentki Wydziału Artystycznego UMCS – Natalii Wilk. Podczas Pikniku posadziliśmy także jubileuszowy dąb szypułkowy ‘Concordia’. Symboliczne drzewo 75-lecia pięknie wkomponowało się w malownicze przestrzenie Ogródu Botanicznego i z pewnością będzie przypominało o wielkim święcie naszej Alma Mater.

Z okazji jubileuszu w czerwcu br. Senat UMCS przyjął uchwałę w sprawie nadania budowanemu Kampusowi Zachodniemu imienia Unii Lubelskiej. Zaprosiliśmy także społeczność naszego miasta i regionu do udziału w wystawach prezentujących historię, osiągnięcia naukowe oraz „ludzi” UMCS. Przygotowaliśmy również program grantowy dla organizacji studenckich na realizację wydarzeń w szkołach ponadgimnazjalnych – nawiązujących do historii Uniwersytetu.

Z okazji 75. Inauguracji Roku Akademickiego na UMCS przyznany zostanie doktorat *honoris causa* prof. Pierre’owi Joliot – znakomitemu biochemikowi, wnukowi Marii Curie-Skłodowskiej. 15 listopada br. w Filharmonii Lubelskiej odbędzie się zaś wyjątkowy koncert: Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej wraz z Chórem Gaudeamus oraz znanym i cenionym kompozytorem – Leszkiem Możdżerem wykonają utwór pt. *Metamorfozy*.

Pragnę podziękować wszystkim pracownikom i studentom UMCS za aktywne włączanie się w organizację obchodów tego wyjątkowego jubileuszu. Mam nadzieję, że społeczność naszej uczelni, ale i całego regionu, będzie wracać w miłych wspomnieniach do wydarzeń odbywających się na naszym Uniwersytecie w tym szczególnym 2019 r.

Jestem przekonany, że te wydarzenia dobrze ukazują dorobek Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w mijających 75 latach, a zarazem dają podstawę do kreślenia wizji dalszego rozwoju.

Stanisław Przechowski

Wkład Uniwersytetu Marii Curie- -Skłodowskiej w rozwój Lublina i Lubelszczyzny w okresie 75 lat istnienia uczelni

UMCS podstawą kształtowania akademickości Lublina i regionu

Historia UMCS-u jest nierozdzielnie związana z powojennymi losami Lublina i południowo-wschodniej Polski. To największa uczelnia publiczna po lewej stronie Wisły. 75 lat istnienia Uniwersytetu jest cezurą, która skłania do refleksji nad zmianami, jakie zachodziły w nim samym i w jego najbliższym otoczeniu. Po II wojnie Lubelszczyzna miała najmniejszą w kraju gęstość sieci miejskiej i należała, obok województwa rzeszowskiego, do najslabiej zurbanizowanych obszarów Polski. Odsetek ludności miejskiej był tutaj blisko dwukrotnie mniejszy aniżeli w skali kraju. Dominowała ludność wsi. Uniwersytet powstał na tzw. surowym korzeniu w trudnych warunkach toczącej się II wojny światowej. Stał się piątym polskim uniwersytetem. Jego tworzenie przewidywano rozłożyć na kilkanaście lat. Już wówczas dostrzegano naturalne potrzeby cywilizacyjne uzasadniające rozbudowę szkolnictwa wyższego. Działając głównie na rzecz

całego regionu lubelskiego, UMCS prowadził badania naukowe i kształcił kadry również dla województw sąsiednich, tj. rzeszowskiego i kieleckiego¹.

W chwili powstania skupiał cztery Wydziały: Lekarski, Przyrodniczy (od 3 grudnia 1946 r. Matematyczno-Przyrodniczy), Rolny i Weterynaryjny. 9 stycznia 1945 r. jako piąty powołano Wydział Farmaceutyczny. Był to drugi w historii polskiej farmacji wydział (po Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Warszawskiego z 1926 r.). W założycielskim roku UMCS kształcił 980 studentów i zatrudniał 104 pracowników nauki. W lipcu 1945 r. pierwszych 28 studentów V roku medycyny uzyskało dyplomy lekarskie. 1 stycznia 1950 r., na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z 24 paź-

¹ W projekcie Statutu UMCS z 1974 r. napisano: „W działalności swojej UMCS uwzględni przede wszystkim potrzeby województwa lubelskiego, a także rzeszowskiego i kieleckiego, dbając przy tym o bezpośrednią współpracę ze społeczeństwem m. Lublina”.

dziennika 1949 r., z Uniwersytetu odeszły dwa dotychczasowe Wydziały: Lekarski i Farmaceutyczny. Dały one początek nowej uczelni – Akademii Lekarskiej, którą 3 marca 1950 r. przemianowano na Akademię Medyczną. Nowej szkole wyższej przekazano gmachy UMCS-u, w których znajdowało się większość zakładów Wydziału Lekarskiego i Farmaceutycznego, a także urzędników Uniwersytetu, którzy zajmowali się wymienionymi wydziałami.

W roku akademickim 1953/1954 powołano w Uniwersytecie Wydział Zootechniczny, który w ramach UMCS funkcjonował jedynie przez rok. Bowiem z dniem 1 września 1955 r. nastąpiło przeniesienie z UMCS-u wydziałów rolniczych, tj. Rolnego, Weterynaryjnego i Zootechnicznego, do nowo tworzonej uczelni – Wyższej Szkoły Rolniczej (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy). Dotychczasowy rektor UMCS prof. Dobrzański – jako sprawny organizator i uznany gleboznawca – objął funkcję jej rektora-organizatora. Otrzymała ona w posiadanie wszystkie budynki uniwersyteckie, które dotychczas były w użytkowaniu trzech wydziałów. Kadra UMCS-u wspierała powstanie w 1953 r. Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej następnie Wyższej Szkoły Inżynierskiej (obecnie Politechnika Lubelska).

Integralną częścią Uniwersytetu była, powstała w 1969 r., Filia UMCS w Rzeszowie, prowadząca początkowo Zawodowe Studium Administracji, Zawodowe Studium Ekonomiczne i magisterskie Studium Administracyjne. Stworzono również tzw. punkty konsultacyjne Uniwersytetu w Dęblinie, Chełmie, Jarosławiu, Międzyrzeczu Podlaskim, Mielcu, Puławach, Radomiu, Stalowej Woli, Tarnobrzegu i Zamościu. Jako filia Uczelni funkcjonowało w latach 1969–1970 Wyższe Studium Nauczycielskie w Białej Podlaskiej, które następnie zostało przejęte przez Akademię Wychowania Fizycznego w Warszawie. W związku z budową Zakładów Azotowych w Puławach UMCS uruchomił w tym mieście wieczorowe studia chemiczne, na których w okresie 1967–1975 dyplom inżyniera uzyskało 111 absolwentów. W latach 70. XX w. ponad 50 pracowników UMCS-u – filozofowie, socjologowie, politolodzy, pedagodzy, psychologowie i prawnicy – wzięło udział w uruchomieniu i początkowym funkcjonowaniu na AM magisterskich studiów pielęgniarstwa. Znaczną część kadry nowego Wydziału Pielęgniarstwa stanowili etatowi pracownicy uniwersytetu.

W strukturze UMCS-u pojawiły się na przełomie lat 40. i 50. ubiegłego stulecia dwa nowe Wydziały, w 1949 r. Wydział Prawa i Administracji ulokowany w zabytkowym pałacu przy pl. Litewskim 3, zaś w 1952 r. Wydział Humanistyczny. Gmach Pałacu Lubomirskich, który w połowie. lat 70. przejął Międzyuczelniany Instytut Nauk Politycznych UMCS (MiNP, od 1993 Wydział Politologii), został w 2018 r. sprzedany Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które organizuje w nim nową ogólnopolską instytucję kultury – Muzeum Ziemi Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej.

Wraz z utworzeniem Wydziału Prawa UMCS decyzją administracyjną Ministerstwa Oświaty z przyczyn politycznych rozpoczęto proces likwidacji Wydziału Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wielu profesorów byłego wydziału KUL przeniosło się wówczas na UMCS. Wśród nich byli m.in. Aleksander Kunicki, Józef Mazurkiewicz, Leon Halban i dr Aleksander Kierek. Gdy 32 lata później w 1981 r. reaktywowano sekcję prawa na KUL-u, pracę w niej podjęli, jako zajęcie dodatkowe, profesorowie z UMCS-u: Jan Ziemiński, Henryk Reniger, Andrzej Wąsek, Wanda Wójtowicz, Marek Kuryłowicz i Mirosław Granat. Z KUL-em wiąże się również powstanie w UMCS-ie kierunku – anglistyka. Władze państwowe skutecznie wymusiły zamknięcie tej katedry na uniwersytecie katolickim. W takiej sytuacji grupa anglistów tej uczelni skorzystała z zaproszenia rektora

UMCS prof. Grzegorza L. Seidlera i przeszła na UMCS, do nowo powstającego Zakładu Filologii Angielskiej. Wśród nich była ówczesna dr Alina Szala, literaturoznawca, późniejsza profesor uniwersytetu i wychowawczyni wielu pokoleń neofilologów. Anglistyka UMCS spłaciła swój swoisty dług wobec KUL-u w roku 1980, kiedy to prof. Edmund Gussmann, wybitny językoznawca i fonolog, wraz z kilkoma innymi pracownikami przeszedł na KUL, reaktywując tam kierunek filologii angielskiej.

Na funkcjonowanie środowiska akademickiego Lublina wpływał również utworzony w 1975 r. MINP UMCS. Jego pracownicy realizowali przedmiot: podstawy nauk politycznych. Obok filozofii i ekonomii politycznej wchodził on w skład tzw. bloku przedmiotów ideologicznych, obowiązkowych w dydaktyce na wszystkich państwowych uczelniach wyższych.

W dekadzie lat 90. XX w. nastąpiło poszerzenie oddziaływania dydaktycznego Uniwersytetu przez stworzenie tzw. kolegiów licencjackich. Począwszy od 1998 r., funkcjonowały one w następujących miastach: Biała Podlaska, Biłgoraj, Chełm, Kazimierz Dolny (Kolegium Licencjackie Sztuk Pięknych) oraz Radom. Powstanie tych jednostek było związane z potrzebami społeczno-gospodarczymi i gwałtownym wzrostem liczby osób chętnych do studiowania. Kolegia działały kilkanaście lat. Jednakże od roku akademickiego 2012/2013 zaczęto je likwidować. Przyczyną były nie tylko nowe ministerialne wymagania (uczelnia mogła posiadać tyl-

ko wydział zamiejscowy), ale przede wszystkim niż demograficzny.

W teży dekadzie UMCS stał się głównym ośrodkiem regionu, wokół którego gromadziły się uczelnie niepubliczne. Były to: Puławska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji oraz Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Zamościu, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Wyższa Szkoła Administracji i Zarządzania w Przemysłu oraz Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu. Tworzyły one Konfederację Szkół Wyższych UMCS. Kształciły one licencjatów, a studia magisterskie odbywały się pod kierunkiem pracowników UMCS-u i absolwenci otrzymywali dyplomy Uniwersytetu. Inicjatywą promowaną przez władze UMCS-u była próba powołania wspólnego polsko-ukraińskiego uniwersytetu. 27 października 2000 r. utworzono Europejskie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. Akt założycielski podpisali przedstawiciele pięciu uniwersytetów (UMCS, KUL, dwa kijowskie uniwersytety: im. Tarasa Szewczenki oraz Uniwersytet „Akademia Kijowsko-Mohylańska”, a także Iwowski Uniwersytet im. Iwana Franki) oraz Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej z Lublina. Jego studentami byli przede wszystkim młodzi Polacy i Ukraińcy, a także osoby z byłego Związku Sowieckiego. Wobec braku porozumienia ze stroną ukraińską EKPiUU zakończyło działalność 16 maja 2011 r. Dzisiaj na UMCS-ie funkcjonuje Centrum Europy Wschodniej, w którym zgromadzono księgozbiór i dokumenty po EKPiUU. UMCS bezpośrednio przyczynił się do utworzenia, usamodzielnienia i rozwoju nowych państwowych uczelni wyższych Lublina i Rzeszowa: Akademii Medycznej (1950), Akademii Rolniczej (1955), Wyższej Szkoły Inżynierskiej (1953) oraz Uniwersytetu Rzeszowskiego (2001). Uniwersytet stał się dla nich uczelnią-matką. Od drugiej połowy lat 50. XX w. UMCS konsekwentnie rozbudowywał swoją strukturę, by w 2019 r. prezentować szeroki profil kształcenia na 12 wydziałach (Artystycznym, Biologii i Biotechnologii, Chemii, Ekonomicznym, Filozofii i Socjologii, Humanistycznym, Matematyki, Fizyki i Informatyki, Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Pedagogiki i Psychologii, Politologii i Dziennikarstwa, Prawa i Administracji oraz Zamiejscowy w Puławach). Uniwersytet służy swojemu regionowi, przyspiesza jego rozwój cywilizacyjny i partycypuje w dorobku nauki

polskiej, systematycznie powiększającej swój związek z nauką światową.

Wpływ UMCS-u na tworzenie bazy materialnej dla rozwoju nauki w Lublinie. Dzielnica Uniwersytecka

W chwili utworzenia UMCS otrzymał pięć obiektów użytkowych przy Al. Raławickich, z których trzy były w 90% zniszczone. W październiku 1944 r. za pośrednictwem Resortu Reform Rolnych PKWN Uniwersytet otrzymał część parcelowanego podlubelskiego majątku Abramowice, tj. dwór, zabudowania gospodarcze i ośmiohektarowy park, który przekazano Klinice Psychiatrycznej Wydziału Lekarskiego i Wojewódzkiemu Szpitalowi Psychiatrycznemu. Wydział Rolny UMCS stopniowo stał się posiadaczem trzech majątków ziemskich. Jako pierwszy przejęty został przez uczelnię w sierpniu 1945 r. liczący blisko 50 ha ziemi Państwowy Ośrodek Kultury Rolnej w Zemborzycach wraz z infrastrukturą. Następnie Uniwersytet otrzymał w październiku 1945 r. Państwowy Ośrodek Kultury Rolnej na Felinie. Poza obszarem blisko 150 ha były tam zabudowania gospodarcze i mieszkalne. Kolejnym nabytkiem był Państwowy Zakład Doświadczalny w Turce. Budowę bazy dydaktycznej dla Wydziału Rolnego UMCS zakończył długotrwały remont budynku przy ul. Króla Stanisława Leszczyńskiego (1949) r., gdy Wydział Rolny otrzymał 27 pokoi przeznaczonych na siedziby poszczególnych zakładów naukowych oraz dwie sale wykładowe.

W październiku 1945 r. UMCS przejął jako tzw. miennie opuszczone gmach dawnej rabinackiej uczelni Jeszywas Chachmej przy ul. Lubartowskiej 85, powstałej w okresie międzywojennym. Na parterze i pierwszym piętrze ulokowano placówki Wydziału Lekarskiego, zaś na trzecim piętrze od roku akademickiego 1947/1948 funkcjonowały katedry Wydziału Rolnego. Mieściła się tam również Katedra Chemii Organicznej Wydziału Przyrodniczego. W sali audytorijnej Collegium Maius wykłady słuchali studenci Wydziału Lekarskiego i Rolnego. Uniwersytet wszedł również w posiadanie obszernego gmachu dawnego Gimnazjum Męskiego im. Stefana Batorego, zwanego wówczas powszechnie budynkiem Szkoły Lubelskiej, u zbiegu ulic Spokojnej i I Armii Wojska Polskiego. Władze UMCS-u pomieściły tam zakłady anatomiczne Wydziału Lekarskiego i Wydziału Weterynaryjnego wraz z pro-

sektoriami. Nad frontowym wejściem do budynku widniał wymalowany wielkimi literami napis: Collegium Anatomicum.

Od pierwszych miesięcy istnienia Uniwersytetu jego władze miały świadomość potrzeby zbudowania Dzielnicy Uniwersyteckiej na wzór kampusów uczelnianych funkcjonujących w świecie. W styczniu 1946 r. Senat UMCS podjął uchwałę wytyczającą założenia planu zabudowy. Zrealizowanie planów stało się możliwe, gdy 3 kwietnia 1946 r. uchwałą Miejskiej Rady Narodowej (MRN) w Lublinie aktem darowizny przekazano UMCS-owi tereny o powierzchni ponad 17 ha. W kolejnych trzech latach ofiarowany przez władze Miasta i województwa obszar przeznaczony pod budowę Dzielnicy Uniwersyteckiej powiększył się do ponad 80 ha. Ostatnim akordem było otrzymanie w 1989 r. terenów powojennych w rejonie ul. Głębokiej i al. Kraśnickiej. Budowę dzielnicy zaczęto po trzech latach od uzyskania przez UMCS pierwszych terenów na kampus. Na przyszłym placu budowy jeszcze w 1949 r. znajdowało się m.in. wysypisko śmieci oraz łąka, na której okoliczni rolnicy wypasali zwierzęta. Dzielnica Uniwersytecka w Lublinie to doskonale przygotowany zespół urbanistyczny, zasługujący na stałe miejsce w historii architektury XX i XXI w. Zaprojektowany pod koniec lat 40. XX w. przez Czesława Gawdzika zgodnie z postulatami tzw. Karty Ateńskiej. W ciągu 70 lat jego przestrzeń była wypełniana zabudową akademickich gmachów początkowo w formach socrealistycznych, a następnie o modernistycznej estetyce, która w kolejnych latach podążała w kierunku postmodernizmu i neomodernizmu. Założenie architektoniczne Miasteczka stanowią najcenniejszy zespół tego rodzaju nie tylko w Lublinie, ale także w skali ogólnopolskiej. W projekcie uwzględniono liczne połączenia zieleni i alejki spacerowe, oddzielono przestrzeń naukowo-dydaktyczną od socjalno-mieszkaniowej, a także ciągi piesze od ciągów komunikacyjnych. Realizacja postulatów strefowania była pierwszą taką propozycją w powojennym Lublinie. Cały zespół nieprzerwanie pełni funkcje użytkowe, a poszczególne budynki są na bieżąco adaptowane do nowych potrzeb. Do dziś utrzymano zasadniczy podział funkcjonalny Miasteczka na dwie główne strefy: dydaktyczną po wschodniej stronie ulicy Sowińskiego i mieszkalno-rekreacyjną po zachodniej stronie tej ulicy. Uczelnia stała się tym samym prekur-

sorem najnowszej myśli projektowej w dziedzinie architektury i urbanistyki w naszym Mieście.

Budowę uniwersyteckich gmachów zapoczątkowano symbolicznie 23 października 1949 r., w rocznicę 5-lecia funkcjonowania Uniwersytetu. Zaczęły powstawać dwa pierwsze domy akademickie – „A” i „B”, tj. „Amor” i „Babilon”. Pierwsza połowa lat 50. ubiegłego stulecia to rozpoczęcie budowy w Dzielnicy Uniwersyteckiej Collegium Veterinarium (1954–1957) oraz ośmiu pawilonów nieistniejącej już w całości Kliniki Weterynaryjnej przy ul. Głębokiej (1953–1959). Te obiekty pierwotnie budowane były dla Wydziału Weterynaryjnego UMCS, natomiast w momencie utworzenia Wyższej Szkoły Rolniczej przeszły w jej władanie. Lata 60. i 70. to wielki boom inwestycyjny Uniwersytetu i realizowanie wizji rektora G. L. Seidlera tworzenia kampusu uniwersyteckiego, który, według planów profesora, miał być „Oksfordem Wschodu”. Jego słynne zdanie o tym, że Uniwersytet tworzą mury i ludzie przeszło do historii, a kolejne fazy powiększania Dzielnicy Uniwersyteckiej obserwował niemal cały Lublin. Powstał wówczas gmach Humanistyki (1962–1963), Fizyki Doświadczalnej, gmach „Dużej Chemii” (1966–1971), budynek Biologii i Nauk o Ziemi (1963–1966), dwa Domy Studenckie: „F” i „G” oraz Hotel Asystenta. W 1964 r. na głównym placu kampusu akademickiego pojawił się pomnik z wizerunkiem Marii Curie-Skłodowskiej. Szczególne miejsce w życiu kulturalnym społeczności studenckiej UMCS zyskała „Chatka Żaka” przy ulicy Radziszewskiego. Był to jeden z najwybitniejszych budynków modernistycznych w Lublinie i prawdziwa ikona lubelskiej architektury lat 60., często pojawiająca się na pocztówkach i w publikacjach na temat architektury.

W dekadzie lat 70. XX w. powstał gmach nowoczesnej Biblioteki Międzyuczelnianej, w której 50% powierzchni zajmował Uniwersytet, oddano do użytku gmach Akademickiego Ośrodka Sportowego, kolejny DS „H”, gmach Chemii Organicznej przy ul. Glinianej, Hotel Studenta Zaocznego, kompleks budynków rektoratu oraz Wydziału Ekonomicznego, a następnie gmach Wydziału Prawa i Administracji. Powstało też Polonijne Centrum Kulturalno-Oświatowe (1974), które objęło obiekty przy ul. T. Zana i ul. Weteranów. W dekadę lat 80. ubiegłego stulecia wchodził Uniwersytet z pokaźną bazą materialną, użytkując 25 obiektów naukowo-dydaktycznych, osiem domów studen-

ckich, cztery stołówki, teatr, ośrodek zdrowia, zespół sal sportowych, krytą pływalnię, gmach biblioteki, osiem domów mieszkalnych oraz sześć obiektów administracyjno-gospodarczych. Stworzono także Ogród Botaniczny na Sławinku, gdzie odrestaurowano zrujnowany Dworek Kościuszków.

W XXI w. wraz z pojawieniem się środków z funduszy europejskich na terenie Dzielnicy Uniwersyteckiej powstał okazały budynek Nowej Humanistyki i nowoczesny, szklany gmach Instytutu Informatyki na ul. Akademickiej. Funkcjonalnie i przestrzennie łączy on cztery istniejące obiekty: małą chemię, starą i średnią fizykę oraz wieżowiec fizyki. Fasada od strony ul. Akademickiej składa się z tafli szkła, podświetlonej światłem w różnych kolorach. Został on wyróżniony w konkursie Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa na Budowę Roku 2011. Ostatni etap budowy kampusu uniwersyteckiego UMCS realizuje się na naszych oczach. Dzięki rządowemu wsparciu władze uczelni, w miejscu, gdzie o niedawna znajdował się gęsto porośnięty teren, zaplanowały tzw. kampus zachodni im. Unii Lubelskiej. Obecnie swoje siedziby mają tam Wydział Artystyczny (Instytut Muzyki i Instytut Sztuk Pięknych) oraz Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. W przyszłym roku mają do nich dołączyć znajdujące się w budowie nowoczesne siedziby Wydziału Politologii, Instytutu Psychologii i Instytutu Pedagogiki. W ich pobliżu UMCS wybuduje także nowe Akademickie Centrum Sportowe.

Uniwersytet kuźnią kadr dla gospodarki oraz instytucji społeczno-politycznych

W 1944 r. studia w UMCS-ie rozpoczęło 980 studentów, na 20-lecie swego istnienia w uniwersyteckich murach było ich blisko 2660, zaś w 1974 r. ich liczba zwiększyła się do 15 tysięcy. Około 8800 osób stanowili studenci stacjonarni. Intensywnie rozwijał się na Uniwersytecie system studiów zaocznych obejmujący początkowo kierunki nauczycielskie. Studia niestacjonarne miały ogromne znaczenie społeczno-gospodarcze. Umożliwiały kadrom urzędniczym i nauczycielom oraz pracownikom zatrudnionym w przemyśle uzupełnienia dotychczasowego wykształcenia. A taka konieczność ujawniła się w dekadzie lat 60. i 70. ubiegłego stulecia. Na 20-lecie swego istnienia Uniwersytet mógł pochwalić się liczbą 4700 absolwentów, zaś 15 lat później liczbą

ba wydanych dyplomów ukończenia studiów wzrosła do 35 tysięcy. U schyłku PRL-u jesienią 1988 r. rektor prof. Zdzisław Cackowski wręczał dyplom z numerem 50 000. W 2002 r. dyplom uzyskał stutysięczny absolwent, zaś 10 lat później w 2012 r. mury UMCS-u opuścił dwustutysięczny student Uniwersytetu. W ciągu 75 lat istnienia wypromowano ponad 242 tys. absolwentów UMCS-u. Przeważającą ich grupę stanowiły osoby kształcące się na kierunkach humanistycznych, społecznych, gospodarczych i prawnych. Nierzadkie to przypadki, kiedy już trzecie pokolenie studiuje na Uniwersytecie.

Dominująca pozycja UMCS-u wśród uczelni wyższych Lublina utrzymała się również w III RP. W roku akademickim 1990/1991, studiujący na UMCS-ie (13 727) stanowili 44,5% wszystkich studentów miasta (30 831). W roku akademickim 2018/2019 wśród uczelni publicznych Lublina ogólna liczba studentów UMCS-u wynosiła ponad 20 tys., KUL-u blisko 10 tys., Politechniki Lubelskiej ponad 8 tys., Uniwersytetu Przyrodniczego blisko 8 tys. i Uniwersytetu Medycznego ponad 7 tys.² W pierwszej dekadzie XXI w., w latach 2001–2011 lubelskie uczelnie ukończyło prawie 197,2 tys. osób, w tym 97,3 tys. absolwentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (46,3% ogólnej liczby absolwentów szkół wyższych w Lublinie), 35,5 tys. – Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (18,0%), 20,6 tys. – Uniwersytetu Przyrodniczego (10,4%), 17,4 tys. – Politechniki Lubelskiej (8,8%), 11,6 tys. – Uniwersytetu Medycznego (5,9%) oraz niemal 20,7 tys. absolwentów uczelni niepublicznych (10,5%)³. Studenci, którzy ukończyli studia na UMCS-ie zasilali i nadal zasilają struktury administracji publicznej, przemysłu, biznesu, szkolnictwa i oświaty, a nawet służb mundurowych.

Przez okres swego 75-letniego istnienia Uniwersytet przedstawiał najbardziej rozwiniętą ofertę edukacyjną w całym ośrodku akademickim Lublina. Obecnie kształcenie prowadzone jest na 11 wydziałach w Lublinie oraz Wydziale Zamiejscowym w Puławach, ponad 60 kierunkach studiów oraz ponad 200 specjalnościach. UMCS posiada największą ofertę w zakresie szkolenia i orga-

nizowania studiów podyplomowych kierowanych do osób posiadających już wyższe wykształcenie, ale pragnących poszerzyć swoją dotychczasową wiedzę bądź też zdobyć dodatkowe kwalifikacje. Studia podyplomowe stanowią jedną z podstawowych form edukacji w ramach tzw. kształcenia ustawicznego (*lifelong learning*).

Nowy rozdział w rozwoju UMCS-u otworzyła transformacja ustrojowa, przynosząc istotne zmiany w zasadach funkcjonowania i strukturze systemu szkolnictwa wyższego w Polsce. Magisterski system studiów został zróżnicowany przez wprowadzenie dwustopniowego systemu kształcenia, obejmującego studia licencjackie lub inżynierskie (obecnie studia pierwszego stopnia) oraz studia magisterskie uzupełniające (obecnie studia drugiego stopnia). Uczelnia nadal prowadzi również studia jednolite magisterskie na takich kierunkach, jak prawo, psychologia, fizjoterapia, grafika, malarstwo. Od 2019 r. na Uniwersytecie utworzono trzy szkoły doktorskie – Szkołę Doktorską Nauk Humanistycznych, Szkołę Doktorską Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, prowadzoną we współpracy z Instytutem Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk w Lublinie oraz z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowym Instytutem Badawczym w Puławach, oraz Szkołę Doktorską Nauk Społecznych.

W XXI w. szkoły wyższe w coraz większym stopniu podlegają procesom globalizacji. Dotyczy to zarówno coraz większego umiędzynarodowienia badań, jak i przepływów studentów i kadry akademickiej. W obecnym stuleciu proces ten rozwija się także na UMCS. Tworzeniu dogodnych warunków studiowania dla cudzoziemców sprzyja rozszerzenie oferty edukacyjnej przez otwieranie nowych kierunków studiów, w tym prowadzonych w językach obcych, a także nawiązywanie współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych. Obecnie na Uniwersytecie kształci się już 1800 cudzoziemców z ponad 40 państw. Szczególnie jest duży udział w tej grupie studentów pochodzących z Ukrainy i Białorusi, dla których dyplom wyższej uczelni kształcącej na obszarze Unii Europejskiej jest wyjątkowo cenny⁴. W rankingu Perspektywy z 2017 r.

² <https://lublin.eu/biznes-i-nauka/nauka/potencjal-edukacyjny-miasta/>

³ *Lubelski ośrodek akademicki. Szanse i zagrożenia rozwoju*, [na:] <https://lublin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/edukacja/lubelski-osrodek-akademicki-szanse-i-zagrozenia-rozwoju,2,1.html>.

⁴ Rozmowa z rektorem UMCS prof. St. Michałowskim, „Konfrontacje Studentki” nr 1(2019), także rozmowa z rektorem UMCS prof. St. Michałowskim z 5 XI 2017, [na:] <https://lajf.info/umcs-uczelnia-kompletna/>.

UMCS zdobył 1. miejsce w kategorii najbardziej umiędźnrodowiony Uniwersytet w Polsce. Świadczy to o olbrzymim wkładzie Uczelni w rozwój umiędźnrodowienia szkolnictwa wyższego w Polsce.

Rola UMCS-u w kształtowaniu naukowej pozycji Lublina

W listopadzie 1944 r. zespół naukowy Uniwersytetu stanowiło 18 profesorów i 20 tzw. pomocniczych pracowników nauki. Systematycznie zwiększała się liczba nauczycieli akademickich UMCS-u. W drugą połowę lat 50. Uniwersytet wkraczał z czterema wydziałami: Biologii i Nauk o Ziemi, Matematyki, Fizyki i Chemii, Prawa oraz Humanistycznym. Pracowało wówczas na uczelni 414 osób, w tym 200 nauczycieli akademickich (profesorów, docentów i pomocniczych pracowników naukowych). Ich liczba systematycznie wzrastała do 2012 r.: 286 (1952); 1200 (1976); 1538 (1991); 1827 (2011); 1813 (2012); 1787 (2013). W powojennym okresie wśród lubelskich uczelni UMCS zatrudniał najwięcej pracowników ze stopniami naukowymi, posiadał również najwięcej jednostek organizacyjnych uprawnionych do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego⁵.

Początkowo dużą część samodzielnych pracowników stanowili profesorowie lwowskich uczelni, którzy zmuszeni byli opuścić swe rodzinne miasto. UMCS stawał się pierwszym przystankiem w nowych granicach kraju. Najwięcej uczonych z tego środowiska skupiło się na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu. Dla tworzonego Wydziału Rolnego niezwykle pomocna okazała się kadra naukowa Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (później IUNG), która przeszła do pracy na UMCS-ie⁶. Kolejna grupa profesorów i asystentów przybyła do Lublina na początku lat 50. XX w. wraz z tworze-

niem Wydziału Prawa i Wydziału Humanistycznego. Prof. Janina Gorbaczowska, która w 1953 r. przyjechała z Krakowa by tworzyć lubelską polonistykę, wspominała, że poza różnymi trudnościami organizacyjnymi i lokalowymi istotnym dla niej problemem była inna mentalność mieszkańców zaniedbanego, jak wówczas uważała, miasteczka⁷. Jak wspominał historyk prof. Kazimierz Myśliński pracujący uprzednio na Uniwersytecie Poznańskim: „Lublin zobaczyłem wtedy po raz pierwszy w życiu. Prawdę powiedziawszy, nie byłem nim zachwycony. Pomijając zniszczenia wojenne”⁸. Później stał się jego patriotą.

Profesorowie nowego Uniwersytetu doprowadzili do reaktywacji istniejących przed II wojną towarzystw naukowych. W latach stalinizmu zderzali się z realnym światem naukowego fałszu. Prof. Stefan Lewicki z Wydziału Rolnego UMCS zasłynął jako pierwszy sprawiedliwy w walce z bzdurnymi teoriami sowieckiego uczonego Trofima Łysenki – najwyższego autorytetu w dziedzinie biologii w ZSRR. Z tego powodu był zmuszony w lutym 1950 r. złożyć rezygnację z funkcji dziekana Wydziału Rolnego, którą pełnił w latach 1946–1947 i od roku akademickiego 1949/1950. To również zadecydowało o odrzuceniu jego kandydatury na członka Polskiej Akademii Nauk. O Łysence potrafił powiedzieć krótko i dosadnie: „To kompletny idiota”. Nie bał się też wygłosić w sali Urzędu Wojewódzkiego publicznej krytyki dziennikarzy lubelskiego organu partyjnego – „Sztandaru Ludu”, którzy w latach 50. ubiegłego stulecia, w ramach lansowanej wówczas akcji podejmowania czynów i zobowiązań tzw. ludzi pracy, rzucili hasło przedterminowego zebrania buraków cukrowych już we wrześniu: „A nie wie dureń jeden z drugim, że właśnie w tym okresie burak gromadzi najwięcej cukru w korzeniu”⁹. W następnej dekadzie epoki gomułkowskiej, jak oceniała SB, samodzielni pracownicy uniwersytetu propagują „obiektywizm naukowy” i uciekają od polityki i ideologii, co w opinii władz bezpieczeń-

⁵ *Lubelski ośrodek akademicki. Szanse i zagrożenia rozwoju*, [na:] <https://lublin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/edukacja/lubelski-osrodek-akademicki-szanse-i-zagrozenia-rozwoju,2,1.html>.

⁶ Dla wielu przedwojennych uczonych przybycie do małego wówczas miasta pozbawionego przez Holocaust wielokulturowości stanowiło swoisty szok cywilizacyjny. Wybitny naukowiec i współzałożyciel UMCS prof. Ludwik Fleck oceniał, iż to był prawdziwy „kraniec świata” zamieszkały przez „antropoidów”, gdzie nie było gwarnych sklepów i rzemieślników za to „wszystko jest bardzo pobożne i różni święci biorą udział w życiu codziennym, w każdej czynności”. Zob. J. Wrona, Zb. Zaporowski, *70 lat Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Studia z dziejów uczelni*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2015, s. 20–21.

⁷ Po dziesięciu latach pobytu oceniała, że „życie na co dzień nie należy w tym mieście do łatwych. Do trolejbusu nie podejdziesz w kolejce, bo kolejki nie ma. Trolejbus jest zawsze zdobywany przez tłum, który cię wypchnie, jeżeli nie chcesz używać łokci. A jeśli się o porządek upomnisz, to ci (stałe ten sam koncept) zaproponują taksówkę...”. Zob. J. Wrona, Zb. Zaporowski, *op. cit.*, s. 100.

⁸ Tamże, s. 58.

⁹ Tamże, s. 105.

stwa było naganne: „Szereg profesorów katedr humanistycznych UMCS otwarcie głosi w swych wykładach teorię neopozytywistyczną, nie prowadzi żadnej walki ideologicznej z teoriami burżuazyjnymi, nie powołuje się, a nawet nie dostrzega osiągnięć nauki radzieckiej i krajów obozu socjalistycznego”¹⁰. W przełomowym dla Polski okresie lat 1980–1981 pracownicy UMCS wywarli ogromny wpływ na środowisko „Solidarności” w Lublinie i regionie.

Podczas trzeciej inauguracji roku akademickiego, która odbyła się 23 października 1946 r. w wielkiej sali Domu Żołnierza w Lublinie pierwszy rektor UMCS prof. Henryk Raabe w swoim wystąpieniu bardzo trafnie, wręcz profetycznie wskazał, iż Uniwersytet zaczyna poważnie wpływać na rozwój i kulturalny charakter Lublina, gdyż łącznie ze studentami, pracownikami oraz ich rodzinami stanowił rzeszę blisko 5 tys. osób związanych z nową uczelnią. Budowa Dzielnicy Uniwersyteckiej UMCS oddziaływała na wyobraźnię i niosła przekaz propagandowy, wskazując, gdzie jest przyszłość naukowa miasta. Miastotwórcza rola Uniwersytetu ujawniła się w stworzeniu powojennego Lublina jako miasta młodzieży. Nabiera to jeszcze większego znaczenia w epoce postindustrialnej, gdy rozwój cywilizacyjny jest pochodną tworzenia i efektywnego wykorzystywania nowej wiedzy kreowanej w dużej mierze przez uczelnie wyższe.

Dorobek naukowy Uczelni wpływał bezpośrednio na obraz i postrzeganie Miasta i Lubelszczyzny oraz na jego wizerunek w kraju i na świecie. Był UMCS nośnikiem postępu naukowo-technicznego i promotorem rozwoju nowoczesnych technologii w tym technologii fotonicznych. Za twórców polskiej fotoniki uchodzi Zespół Badawczy Pracowni Technologii Światłowodów Uniwersytetu Marii-Curie-Skłodowskiej. To właśnie tu w 1979 r. powstała pierwsza w Polsce światłowodowa linia telekomunikacyjna. Sukces lubelskich naukowców zapoczątkował szybki rozwój technologii światłowodowej w całej Polsce. Z ich doświadczeń do dziś korzystają inne placówki badawcze w kraju i za granicą. Uczelnia zastąpiła ze szkół naukowych, m.in.: Lubelskiej Szkoły Światłowodów, Lubelskiej Szkoły Adsorpcji oraz Lubelskiej Szkoły Chromatografii. Był UMCS przez cały

okres istnienia swoistym oknem na świat dla Lublina i regionu. Miało to szczególne znaczenie w okresie PRL-u, gdy Polska znalazła się w swoistym ogonie cywilizacyjnym Europy. Lubelscy chemicy mocno zaznaczyli swoją obecność na arenie naukowej w kraju i za granicą. Prace prof. Mariana Janczewskiego z zakresu stereochemii i chemii węglowodorów wielopierścieniowych doczekały się wielu omówień i recenzji w najważniejszych periodykach międzynarodowych, m.in. w „Journal of the American Chemical Society”. Kierowana przez niego Katedra Chemii Organicznej UMCS kooperowała ściśle z przemysłem. Natomiast Katedra Chemii Nieorganicznej, zajmująca się pierwiastkami ziem rzadkich, na czele której stał prof. Włodzimierz Hubicki, uzyskała m.in. tlenek deotymu, który pozwolił na stworzenie pierwszego w Polsce lasera szklanego. Za istotne osiągnięcie uznawano również metodę odwadniania mułów węglowych przez aglomerację sflokulowanych osadów opracowaną przez zespół pod kierownictwem prof. Jerzego Szczyppy. Naukowcy z Uniwersytetu wynaleźli nowy, oryginalny sposób utwardzania żywic epoksydowych, ważny dla funkcjonowania przemysłu chemicznego. Prof. Zdzisław Suprynowicz skonstruował i własnoręcznie wykonał w końcu lat 50. XX w. pierwszy chromatograf gazowy, jaki pojawił się w naszym kraju. Wielkie znaczenie miały badania prof. Andrzeja Waksmundzkiego, twórcy lubelskiej szkoły chromatografii, powszechnie znanego jako pioniera polskich światłowodów. Tradycję tę kontynuują współcześnie jego następcy, opracowując technologię wytwarzania polimerowych światłowodów mikrostrukturalnych, która otrzymała wyróżnienie na 63 Światowych Targach Wynałazczości, Badań Naukowych i Nowych Techniki w Brukseli.

Istotne wyniki przyniosły również prace prof. Jerzego Trojanowskiego, związanego z Uniwersytetem od 1949 r. Jego liczne zagraniczne kontakty naukowe pozwoliły na rozwinięcie szerokich badań nad biodegradacją ligniny i współpracowanie metody otrzymania sztucznej ligniny. Pod kierunkiem prof. Włodzimierza Żuka w 1963 r. został zbudowany pierwszy w Polsce elektromagnetyczny separator izotopów. W następnych latach profesor odbywał zagraniczne staże w ośrodkach fizyki jądrowej w Sztokholmie, Uppsali i Kopenhadze. Prof. Żuk kierował również pracami grupy lubelskich naukowców w Zjednoczonym Instytucie Badań Jądrowych

¹⁰ Tamże, s. 106–107.

wych w Dubnej. Dzięki jego staraniom w latach 70. wprowadzono do Lublina unikalny w skali kraju implantator o energii jonów 330 keVW. Wiodącą specjalnością Instytutu Fizyki stała się spektrometria mas, stąd określenie – Polska Szkoła Spektrometrii Mas, stworzona i kierowana przez prof. W. Żuka. Prof. Mieczysław Subotowicz w 1970 r. zorganizował Zakład Fizyki Doświadczalnej. Jego zainteresowania naukowe koncentrowały się wokół fizyki rozpadu beta i spektroskopii jądrowej, fizyki ciała stałego i astronautyki. W latach 70. XX w. prof. Eugeniusz Gašior stworzył na uniwersytecie szkołę biologii molekularnej. Jego liczne wyjazdy naukowe do USA zaowocowały ukierunkowaniem badań pracowników na wewnątrzkomórkową regulację biosyntezy białka i odbyciem przez nich staży naukowych w europejskich i amerykańskich renomowanych ośrodkach badawczych. Istotne osiągnięcia przyniosły badania prof. Nikodema Grankowskiego, który wraz ze swoim zespołem realizował projekt dotyczący badań nad szczepionką przeciwko malarii. Wyniki zostały opatentowane w kraju i uzyskały również patent europejski – EPO¹¹. Współcześnie naukowcy z UMCS-u odkrywają nową metodę obrazowania molekularnego, opracowują przemysłową technologię produkcji mutanazy, enzymu, który skutecznie walczy z próchnicą zębów, oraz opracowują preparaty wspomagające walkę z rakiem. Na Wydziale Pedagogiki i Psychologii stworzono niedawno skomercjalizowany komputerowy program opanowania umiejętności ortograficznych dla uczniów z trudnościami w nauce poprawnej pisowni w języku polskim¹².

Kartograf prof. Franciszek Uhorczak w latach 1961–1967 po raz pierwszy w Polsce opracował serię map o profilu krajobrazowym przedstawiających pejzaż geograficzny naszej planety. Stworzył mapę użytkowania ziemi w Polsce, wprowadził system klasyfikacji dziesiętnej map. Jako jeden z pierwszych opracował obraz rozwoju cywilizacyjnego poszczególnych regionów powojennej Polski. Twórcą systemu ochrony przyrody na Lubelszczyźnie, nazywanego dziś ochroną środowiska, był związany z uniwersytetem od 1945 r. prof. Tade-

usz Wilgat, geograf, hydrograf, współtwórca metody kartowania hydrograficznego i współautor podziału fizjograficznego województwa lubelskiego. Zajmował się wpływem prac górniczych na stan wód Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Brał udział w tworzeniu Parków Narodowych: Roztoczańskiego i Poleskiego, oraz parków krajobrazowych i obszarów chronionych Lubelszczyzny. Prowadził też badania poza Polską, m.in. w Albanii i Chile. Wśród wybitnych polskich botaników i obrońców środowiska naturalnego jest prof. Dominik Fijałkowski. Od podstaw zakładał on Ogród Botaniczny UMCS, którym kierował w latach 1965–1970, a następnie Katedrą Systematyki i Geografii Roślin. Dzięki niemu region lubelski, jako jedyny w Polsce, posiada niemal pełne opracowania zbiorowisk leśnych, wodnych, synantropijnych, kserotermicznych i łąkowych. Był zdecydowanym przeciwnikiem melioracji Polesia i twórcą projektu utworzenia Poleskiego Parku Narodowego. W 1983 r. zaliczony został przez Amerykański Instytut Biograficzny do grona 5000 najbardziej zasłużonych ludzi na świecie. Na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS powstał projekt budowy Zalewu Zemborzycyckiego. Jego pomysłodawcą był geograf i społecznik Kazimierz Bryński. Ten biolog z wykształcenia zaprojektował w latach 50. ubiegłego stulecia „Wielki Park Wodno-Leśny Wrotkowsko-Zemborzycycki z Jeziołem w Zemborzycach”¹³. W 2011 r. głośnym echem odbiło się odkrycie przez zespół archeologów UMCS pod kierunkiem prof. Andrzeja Kokowskiego trzynastowiecznych skarbów z Czermna-Czerwienia zawierających cenną biżuterię z XIII w.

W roku jubileuszu 20-lecia UMCS-u na Polaka Roku 1964 został wybrany dr Bohdan Adamczyk, ówczesny adiunkt w Katedrze Fizyki Doświadczalnej, za opracowanie tzw. sztucznego echa, czyli metody korekcji mowy jąkających się, oraz za tzw. echofoniczny system korekcji mowy obejmujący swym zasięgiem cały kraj. W 1965 r. powołano w Uniwersytecie Zakład Metod Numerycznych, który dysponował pierwszą na uczelni maszyną cyfrową, tj. mikroprogramowym komputerem I generacji (UMC-1) Wrocławskich Zakładów Elektronicznych „Elwro”. Było to wydarzenie o wielkim prestiżu dla Uczelni. W Zakładzie pro-

¹¹ J. Wrona, Zb. Zaporowski, *op. cit.*, s. 117–119.

¹² Rozmowa z rektorem UMCS prof. St. Michałowskim, „Konfrontacje Studenckie” nr 1(2019).

¹³ J. Wrona, Zb. Zaporowski, *op. cit.*, s. 120.

wadzono zlecone prace dla innych wydziałów, uczelni oraz m.in. dla Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Kraśnickiej Fabryki Wytwarzania Metalowych czy też Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Geodezyjnego. W następnych latach przybyły kolejne komputery nowej generacji. Pozwoliło to na stworzenie w ramach zakładu w roku 1979 Zespołu Informatycznej Obsługi UMCS¹⁷. Na początku lat 90. ubiegłego wieku Lublin był jednym z pierwszych miast w Polsce, gdzie w oparciu o Uniwersytet powstała akademicka sieć komputerowa (LASK, następnie LubMAN). Obecnie podłączone są do niej urzędy, szpitale, biblioteki, uczelnie, instytuty badawcze oraz klienci komercyjni i indywidualni. Z części akademickiej korzysta blisko 8 000 pracowników oraz przeszło 50 000 studentów. Dziś UMCS może pochwalić się superkomputerem, który obsługuje 80 serwerów wyposażonych w 160 dwunastordzeniowych procesorów najnowszej generacji oraz posiada 14 serwerów wyposażonych w akceleratorzy przyspieszające wielokrotnie obliczenia. Sprzęt służy do prowadzenia badań naukowych, testowania zaawansowanych algorytmów oraz tworzenia symulacji z wykorzystaniem dużej ilości danych¹⁴. Od 1953 r. organizowane są w UMCS-ie „Pokazy z fizyki”, cieszące się niesłabnącą popularnością wśród młodzieży szkół średnich województwa.

Wśród uczelni krajowych UMCS zajmował pierwsze miejsce w zakresie zgłaszanych patentów, z których część zastosowano w przemyśle (w latach 1973–1978 zgłoszono 140 wynalazków, uzyskując 80 patentów). Instytut Chemii do końca lat 70. XX w. posiadał 95% patentów uzyskanych przez UMCS¹⁴. W tę tradycję wpisuje się opracowana kilka lat temu przez pracowników Zakładu Chemii Polimerów nowatorska metoda modyfikacji asfaltów. Jednym z ostatnich dokonań Uniwersytetu jest oddane do użytku z końcem 2015 r. Centrum Analityczno-Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku ECOTECH-COMPLEX. Powstało ono jako Konsorcjum Lubelskich Uczelni Publicznych z UMCS jako koordynatorem projektu. ECOTECH COMPLEX związany jest z sześcioma placówkami. Są to: UMCS, Uniwersytet Medyczny

w Lublinie, lubelski Instytut Agrofizyki PAN, Uniwersytet Rzeszowski i Politechnika Rzeszowska. Placówka jest otwarta na współpracę z jednej strony z przedsiębiorcami, a z drugiej z innymi jednostkami naukowo-badawczymi oraz z wybitnymi naukowcami, którzy pragną realizować badania, korzystając z najnowocześniejszej aparatury naukowo-badawczej. Centrum dysponuje 14 laboratoriami o łącznej powierzchni ok. 2600 m². Priorytetem badawczym są zdrowie, ekologia, żywność i rolnictwo. UMCS w swojej 75-letniej historii współpracował z przemysłem, realizował zamówienia rządowe. Obecnie wciela w życie przedsięwzięcia finansowane głównie ze środków Komisji Europejskiej. Realizowany program na rzecz badań i innowacji Horyzont 2020 pozwala na rozwijanie współpracy naukowej z placówkami z innych krajów UE. W ostatnich latach UMCS podpisał porozumienia z dużymi firmami – ze spółką Lubelski Węgiel „Bogdanka SA”, WSK PZL Świdnik SA, Lubelską Lokalną Organizacją Turystyczną i innymi podmiotami gospodarczymi. Niedawno we współpracy z firmą Biowet Uniwersytet wprowadził na polski rynek preparat podnoszący odporność pszczół. UMCS w 2010 r. otrzymał wyróżnienie Uczelnia Przyjazna Pracodawcom, zaś w 2017 r. uzyskał Polską Nagrodę Innowacyjności. Uniwersytet posiada również logo HR Excellence in Research potwierdzające, że UMCS jest instytucją stwarzającą naukowcom najlepsze warunki pracy i zapewniającą odpowiednią przestrzeń do rozwoju nauki, zgodnie z europejskimi standardami.

UMCS realizuje idee trzeciej misji uczelni, podejmując m.in. zadania edukacyjne na rzecz rozwoju Miasta i regionu przez szkolenia, otwarte wykłady, projekty finansowane ze środków zewnętrznych jak Uniwersytet Młodego Odkrywcy, Lubelski Uniwersytet Inspiracji, czy obejmowanie szkół średnich patronatem naukowym UMCS-u. Uniwersytet realizuje również misję Uczelni odpowiedzialnej społecznie¹⁵.

Na Uniwersytecie funkcjonuje szereg jednostek oraz programów oferujących wsparcie dla mieszkańców Lublina i Lubelszczyzny: poradnia prawna działająca przy Wydziale Prawa i Administracji, z usług której bezpłat-

¹⁴ S. Skórzyński, *Jak w Lublinie narodził się Internet*, [na:] <https://lwit.lublin.eu/wywiady/zbigniew-skorzynski-jak-w-lublinie-narodzil-sie-internet/>.

¹⁵ <https://www.umcs.pl/pl/umcs-aktualnosci,1,umcs-podpisal-deklaracje-spolecznej-odpowiedzialnosci-uczelni,81659.chtm>

nie mogą korzystać mieszkańcy Lublina i Lubelszczyzny; Akademickie Centrum Wsparcia oferujące pomoc psychologiczną i doradztwo edukacyjne; Biuro Rozwoju Kompetencji – doradztwo dedukcyjne i psychologiczne oraz wsparcie szkoleniowe oferowane dla szkół średnich z Lublina i Lubelszczyzny; Uniwersytecka Pracownia Logopedyczna, która organizuje terapie dla osób potrzebujących pomocy logopedycznej; program dla szkół partnerskich z Lublina i Lubelszczyzny (obecnie ponad 70 szkół jest objętych patronatem UMCS); Uniwersytet Dziecięcy UMCS, który od 2012 r. aktywnie działa na rzecz popularyzacji nauki wśród dzieci i młodzieży; Program Absolwent UMCS. Ponadto na Uniwersytecie od roku akademickiego 2016/2017 funkcjonuje Własny Fundusz Stypendialny jako dodatkowa forma wsparcia oferowana studentom i doktorantom, często działającym na rzecz rozwoju Miasta i Lubelszczyzny. Na rzecz Lublina i Regionu działają również media akademickie, które funkcjonują przy Akademickim Centrum Kultury „Chatka Żaka” – Radio Centrum oraz Telewizja Akademicka. Dzięki ich działalności studenci mogą rozwijać swoje umiejętności jako przyszli dziennikarze i redaktorzy, często zasilający media działające w Lublinie i regionie.

Kontakty międzynarodowe Uniwersytetu – otwarcie Lublina na świat

Wizerunek UMCS-u w Polsce i jego naukowy odbiór w świecie łączył się ściśle z rozwojem kontaktów międzynarodowych Uczelni. Zostały one zapoczątkowane w pierwszych latach istnienia, lecz okres tzw. zimnej wojny je przerwał. Wznowiono je po roku 1956, co pozwoliło ponownie otworzyć się na świat. Ustalono hierarchię dyscyplin naukowych, których przedstawiciele mieli ułatwione starania o wyjazd zagraniczny. Na UMCS-ie za takowe uznano: chemię, fizykę, biologię, neofilologię, socjologię, filozofię, pedagogikę, psychologię i prawo międzynarodowe. W końcu lat 50. XX w. zapoczątkowano współpracę fizyków UMCS ze Zjednoczonym Instytutem Badań Jądrowych w Dubnej (ZSRR). Rozwijano współpracę z Uniwersytetem Lwowskim oraz ze szkołami wyższymi w Debreczynie, Erewaniu, Jassach, Ann Arbor, Bukareszcie, Lock Haven, Modenie, Nancy, Tybindze, w Innsbrucku, Kijowie, Lipsku, Moskwie. W końcu lat 70. ubiegłego wieku z tej współpracy corocznie korzystało kilkaset osób.

Wyjazdy stypendialne i udział w kongresach naukowców UMCS-u obejmowały również Austrię, Francję, Holandię, Szwecję, Wielką Brytanię, Stany Zjednoczone i Kanadę. UMCS podpisał porozumienie o wymianie naukowej pracowników i studentów z trzema placówkami z krajów zachodnich. Pierwszą była umowa zawarta w 1965 r. z Uniwersytetem w Modenie (Włochy), następnie z Uniwersytetem w Lecce (Włochy) i z Lock Haven State College (Stany Zjednoczone). Pracy obcokrajowców wiele zawdzięczają sekcje neofilologiczne Wydziału Humanistycznego – filologia angielska, rosyjska i słowiańska, a także romańska i germańska. Wykładowcy pochodzili najczęściej z ośrodków, z którymi Uniwersytet zawarł umowy o współpracy. Naukowcy UMCS-u pracowali również w charakterze wykładowców na uczelniach zagranicznych. Kontakty zagraniczne lubelskiego Uniwersytetu nagłaśniane były przez lokalną prasę.

Pracownicy UMCS-u brali udział w podróży badawczej dookoła Ameryki Południowej na jachcie „Śmiały”, rozpoczętej w lipcu 1965 r. W ciągu 15 miesięcy jacht przepłynął ponad 42 tys. mil. Kolejną ekspedycją naukową była podróż do Mongolii zorganizowana w 1978 r. przez uczonych z Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. W latach 80. ubiegłego stulecia pracownicy naukowcy UMCS organizowali cykliczne wyprawy na Spitsbergen i Uniwersytet znalazł się w dość elitarnym klubie polskich polarników. W czasie wypraw prowadzono badania meteorologiczno-klimatyczne, hydrologiczne, glaciologiczne, geologiczne, glebowe, botaniczne i archeologiczne oraz dotyczące ochrony środowiska¹⁶.

W styczniu 1975 r. na Uniwersytecie powstało Polonijne Centrum Kulturalno-Oświatowe zajmujące się pracą naukowo-badawczą, organizacją letnich kursów językowych i metodycznych dla nauczycieli oraz kursów folklorystycznych. Działało w ścisłym porozumieniu z Towarzystwem Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”. Już w pierwszym roku istnienia placówka zorganizowała studium metodyki nauczania dla ok. 40 nauczycieli szkół polonijnych. W 1980 r. powołano Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców. Ranga i rola tych kontaktów była nie do przecenienia szczególnie w okresie PRL-u. W okresie po 1990 r.

¹⁶ J. Wrona, Zb. Zaporowski, *op. cit.*, s. 112 i n.

podpisano kilkadziesiąt nowych umów bilateralnych z uczelniami w krajach Unii Europejskiej w ramach wymiany w takich programach europejskich, jak: Leonardo da Vinci, Socrates / Erasmus, Lingua oraz z uczelniami w Australii, Azji, Ameryce Południowej, USA i Kanadzie¹⁷. Obecnie Uczelnia realizuje ponad 200 umów o współpracy międzynarodowej, co przekłada się na ponad 1200 wyjazdów rocznie pracowników UMCS-u do różnych ośrodków zagranicznych. Uniwersytet przyjmuje corocznie wielu gości zagranicznych w tym w ramach programu visiting professors i programu Researchers in Lublin.

W 2018 r. na Uniwersytecie we współpracy z Urzędem Miasta Lublin uruchomiono Centrum Europejskie, którego zadaniem jest prowadzenie działalności badawczej i dydaktycznej w zakresie problematyki integracji europejskiej w perspektywie interdyscyplinarnej. W ciągu 75 lat istnienia UMCS-u zarówno uczelnia, jak i miasto Lublin stopniowo budowały swój prestiż i rozpoznawalność w świecie Zachodu. Był to efektywny, aczkolwiek żmudny i trudny, proces i nie da się go w niczym porównać ze współczesnymi realiami funkcjonowania polskiej nauki i lubelskiej Uczelni.

Wkład UMCS w rozwój kultury miasta i regionu

UMCS zapewnił młodej polskiej inteligencji dostęp do dóbr kultury. Bez istnienia Uniwersytetu nie byłoby bujnego rozwoju studenckiej kultury lat 60. i 70. XX w., która nadawała oblicze Uczelni i Lublinowi. Jej rozwój miał miejsce głównie po październiku 1956 r. Ważnym impulsem stało się powstanie Akademickiego Centrum Kultury UMCS „Chatka Żaka” w Lublinie (1965), której sala widowiskowa była największą tego typu w Polsce. „Chatka Żaka” przez lata była kojarzona z alternatywną sceną teatralną i Dyskusyjnym Klubem Filmowym. Swoim oddziaływaniem wychodziła poza środowisko studenckie akademickiego Lublina, adresując wiele swoich przedsięwzięć kulturalnych do inteligencji miasta i regionu. W latach 1961–1974 działał stworzony przez studentów UMCS-u Akademicki Teatr UMCS „Gong 2”. Był on teatrem reprezentacyjnym uniwersytetu i inicjatorem cieszącego się dużym prestiżem festiwalu Studencka Wiosna Teatralna. W latach 1966–1974 odbyło się w Lublinie dziewięć edycji

tego festiwalu, na których wystąpiło 56 grup teatralnych z ponad setką przedstawień. W późniejszym okresie działające w „Chatce Żaka” studenckie teatry alternatywne: „Grupa Chwilowa”, „Teatr Provisorium” i „Scena 6” powołały do życia Konfrontacje Młodego Teatru. Był to największy i najbardziej znaczący festiwal w Polsce. Miał w latach 1976–1981 pięć edycji i stał się najważniejszym polskim spotkaniem teatrów alternatywnych.

Widomym znakiem obecności studenckiej kultury były dla mieszkańców Lublina tzw. Koziernalia – najstarsze święto lubelskich żaków, którego tradycja sięga 1959 r. i które niezmiennie odbywa się w atmosferze zabawy, będąc jednocześnie jedną z wizytówek Lublina. Było ono dziełem całego środowiska akademickiego miasta. Ważne miejsce w kulturze studenckiej zajął Chór UMCS, obecnie Chór Akademicki UMCS im. Jądwigi Czerwińskiej, który formalnie rozpoczął swoją działalność w roku 1949 i obchodzi w tym roku jubileusz 70-lecia. W swojej wieloletniej historii uczestniczył w licznych prestiżowych krajowych i międzynarodowych koncertach, konkursach i festiwalach, zdobywając wiele nagród i wyróżnień. Prawdziwą ikoną kulturową Uczelni stał się założony w 1953 r. Zespół Tańca Ludowego UMCS. Jego organizatorem, kierownikiem i choreografem był Stanisław Leszczyński. Był on także inicjatorem Międzynarodowych Lubelskich Spotkań Folklorystycznych w Lublinie i Poleskiego Lata z Folklorem we Włodawie. Zespół szybko stał się jedną z najbardziej rozpoznawalnych w Polsce i na świecie folklorystycznych grup studenckich. Był ambasadorem Polski wśród Polonii. W ciągu ponad 65 lat działalności w ZTL tańczyło ok. dziewięć tysięcy studentów. Akademickie Centrum Kultury „Chatka Żaka” jest organizatorem wielu imprez kulturalnych, koncertów, spotkań z artystami, przeglądów filmowych i teatralnych, m.in. Festiwalu Kultury Alternatywnej „ZdaErzenia” i Międzynarodowych Dni Filmu Dokumentalnego „Rozstaje Europy”. Od 2013 r. w „Chatce Żaka” działa Inkubator Medialno-Artystyczny z profesjonalnym studium radiowo-telewizyjnym, pracowniami montażowymi i nowoczesną salą kinową. To wyjątkowy na rynku Polski Wschodniej cyfrowy ośrodek twórczy, wpisujący się w przestrzeń dialogu między edukacją, kulturą, sztuką a mediami. Uczelnia posiada porozumienie z TVP Lublin, przewidujące re-

¹⁷ Sprawozdania rektora UMCS za 2007 i 2009 r.

alizację wspólnych projektów medialnych w ramach Inkubatora.

Uczelnia na medal, czyli sport na UMCS-ie

Obok Zespołu Tańca Ludowego wizytówką UMCS był zawsze sport. W latach 40. XX w. studenci pasjonaci różnych dyscyplin wiązali się z klubami sportowymi „Lublinianka” i „Start”. Na przestrzeni lat Lublin stał się silnym ośrodkiem lekkoatletycznym. Trójkoszek Andrzej Sontag zdobył brązowy medal na lekkoatletycznych Mistrzostwach Europy w Rzymie (1974), a dwa lata później uczestniczył w letnich Igrzyskach Olimpijskich w Montrealu. Poprzednikiem Sontaga był Władysław Domaszewicz, student geografii, skoczek w dal, medalista Mistrzostw Polski Seniorów, którego sukcesy miały miejsce na przełomie lat 60. i 70. ubiegłego stulecia. Nieco później rozślawiła UMCS sprinterka Grażyna Siewierska, studentka ekonomii, reprezentantka Polski, brązowa medalistka MP Seniorów z 1979 r. w biegu na 200 m.

Lata 60. rozpoczęły wspaniały okres w historii akademickiej siatkówki męskiej. Pod kierownictwem trenera Jerzego Welcza lubelscy studenci aż pięciokrotnie sięgali po złoto w Akademickich Mistrzostwach Uniwersytetów. W latach 70. największe triumfy odnosiła drużyna żeńskiej koszykówki. Sukcesy te były możliwe także dzięki zbudowaniu w latach 1968–1974 na terenie Dzielnicy Uniwersyteckiej zespołu obiektów sportowych (AOS) składającego się z krytej pływalni (25 m), dwóch hal sportowych (33x18 m), z których jedna miała widownię na 500 miejsc, zaś druga nawierzchnię sotarową (polski tartan) oraz halę do gier.

W ostatnim czasie na Uniwersytecie sport przeżywa prawdziwy renesans. Od 2014 r. zespół koszykarek AZS UMCS występuje w Basket Lidze Kobiet, czyli nawiązał do pięknych tradycji żeńskiej koszykówki UMCS. Nasze „Pszczółki” w 2016 r. osiągnęły największy, jak dotąd, sukces w historii lubelskiej koszykówki, zdobywając Puchar Polski Kobiet. Siatkarki plażowe Monika Brzostek i Kinga Kołosińska reprezentowały UMCS na igrzyskach olimpijskich w Rio de Janeiro. W 2017 r. Malwina Kopron – zawodniczka AZS UMCS Lublin i studentka Wydziału Prawa i Administracji zdobyła brązowy medal Mistrzostw Świata w Londynie w rzucie młotem, a także złoty medal podczas Letniej Uniwersjady w tajwańskiej stolicy Tajpej. Z kolei w roku 2018

złoty medal w lekkoatletycznych Mistrzostwach Europy w Berlinie w pchnięciu kulą wywalczyła Paulina Guba. Sekcje lekkiej atletyki i pływania AZS UMCS od lat są najlepsze w kraju. Barw Uczelni bronią wybitni zawodnicy – studenci. Warto wspomnieć, że kwalifikacje na Igrzyska Olimpijskie w Tokio w 2020 r. uzyskało już siedmiu uniwersyteckich sportowców. Lekkoatleci Paulina Guba, Karolina Kołeczek, Malwina Kopron, Sofia Ennaoui oraz pływacy Konrad Czerniak, Jan Hołub, Jan Świtkowski. Duże szanse na wylot do Tokio ma nadal dyskobolka Daria Zabawska oraz koszykarka Agnieszka Szott-Hejmej (3x3). W klasyfikacji generalnej Akademickich Mistrzostw Polski studenci UMCS corocznie osiągają medalowe lokaty. Wśród uniwersytetów UMCS ustępuje jedynie Uniwersytetowi Warszawskiemu.

Podsumowanie

W trakcie 75 lat swego istnienia UMCS stał się promotorem powstania lubelskiego ośrodka akademickiego o zróżnicowanym i wszechstronnym charakterze naukowym, co wyniosło Lublin do rzędu miast odgrywających poważną rolę w nauce i kulturze europejskiej. Z UMCS-u wyrosła w Lublinie Akademia Medyczna i Wyższa Szkoła Rolnicza oraz Uniwersytet Rzeszowski. Uczelnia wpisała się na trwałe w pejzaż miasta, w znaczący sposób współtworząc jego środowisko intelektualne, kulturalne i opiniotwórcze oraz kreując powojenny Lublin na miasto młodych. Uniwersytet przyczynił się w decydującym stopniu do podniesienia współczynnika scholaryzacji osób z wykształceniem wyższym w województwie lubelskim. Pomiedzy szkolnictwem wyższym a sferą gospodarczą istnieje wyraźne sprzężenie zwrotne. Przyczynia się do podwyższenia poziomu ogólnego kapitału ludzkiego siły roboczej, który jest istotnym czynnikiem rozwoju. Dziś, gdy wiedza staje się towarem, rośnie rola specjalistów i naukowców, zaś ona sama staje się kluczowa jako źródło wszelkich innowacji. Absolwenci UMCS-u byli i są ważnym czynnikiem lokalizacji inwestycji w regionie, zaś potencjał naukowo-badawczy Uniwersytetu przyczynia się do rozwoju innowacyjnych sektorów gospodarki wymagających dostępu do zaplecza badawczo-rozwojowego i rozwiniętej infrastruktury teleinformatycznej.

*Prof. dr hab. Janusz Wrona
Instytut Historii UMCS*

Świętujemy wyjątkowy jubileusz

Rok 2019 jest dla Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej czasem szczególnym. Mija 75 lat od powstania naszej Uczelni. Cała społeczność akademicka angażuje się w liczne inicjatywy mające uświetnić ten niezwykły jubileusz.

Obchody 75-lecia UMCS-u trwają od początku roku, a w ich ramy wpisało się wiele projektów oraz wydarzeń. W pierwszej kolejności stworzono specjalny logotyp upamiętniający jubileusz, a także ogłoszono program grantowy dla organizacji studenckich na przygotowanie wydarzeń w szkołach ponadgimnazjalnych nawiązujących do historii Uniwersytetu oraz jego Patronki. Zorganizowane zostały również wystawy, m.in.: fotografii Wiktora Kowalczyka pn. *Uniwersytet. Struktura blasku i cienia*, wystawa pt. *Nie tylko książka naukowa! Bogactwo i rozwój zasobów Biblioteki Głównej w okresie 75 lat działalności Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej* oraz wystawa malarstwa prof. Janusza Kirenki *Bliskie a nieznane*. Specjalnym gestem upamiętniającym 75-lecie UMCS-u, a także 450-lecie zawarcia unii lubelskiej była uchwała Senatu UMCS w sprawie nadania kampusowi zachodniemu imienia Unii Lubelskiej.

Koncert Chóru Akademickiego oraz Piknik Pracowników i Absolwentów UMCS

Wśród wielu inicjatyw uświetniających jubileusz można było wyróżnić wydarzenia szczególne. 1 czerwca

Fot. Bartosz Proń

br. w Filharmonii Lubelskiej odbył się koncert Chóru Akademickiego UMCS dla mieszkańców Lublina i zaproszonych gości. Wydarzenie to uświetniało nie tylko 75-lecie UMCS-u, ale przede wszystkim 70-lecie istnienia samego Chóru oraz 35-lecie pracy jego kierowniczki i dyrygentki prof. Urszuli Bobryk. Podczas koncertu miało miejsce uroczyste prawykonanie utworu *Caelum et Terra*, skomponowanego przez Romualda Twardowskiego. Inspiracją do stworzenia kompozycji był tekst barokowego poety Macieja Kazimierza Sarbiewskiego. Utwór wykona-

Fot. Bartosz Prohl

↑ Wystawa fotografii Wiktora Kowalczyka *Uniwersytet. Struktura blasku i cienia*

Fot. Bartosz Prohl

↑ Koncert Urszuli podczas Pikniku Pracowników i Absolwentów UMCS

← Zasadzenie drzewa 75-lecia w Ogrodzie Botanicznym

Fot. Bartosz Prohl

← Występ muzyków z grupy Młode Djembe

ły połączone chóry z Polski, Litwy, Białorusi i Ukrainy pod dykcją prof. Urszuli Bobryk: Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej z Lublina, Chór Mieszany „Gaudeamus” Uniwersytetu Pedagogicznego im. Iwana Franki z Drohobycza, Chór Kameralny „Dabrawest” Białoruskiego Państwowego Uniwersytetu Kultury i Sztuki z Mińska oraz Chór

Fot. Bartosz Profil

↑ Zespół Tańca Ludowego UMCS podczas Pikniku Pracowników i Absolwentów UMCS

Piknik Pracowników i Absolwentów UMCS →

Fot. Bartosz Profil

Piknik Pracowników i Absolwentów UMCS – wystawa *Twarze UMCS* →

Fot. Bartosz Profil

Kameralny Wileńskiej Akademii Sztuk Pięknych z Wilna.

Kolejnym pamiętnym wydarzeniem był Piknik Pracowników i Absolwentów zorganizowany 14 września br. w Ogrodzie Botanicznym UMCS. Atrakcji nie brakowało: były m.in. występy utalentowanych artystów z Zespołu Tańca Ludowego, muzyków z grupy *Młode Djembe* i wokalistki Natalii Wilk, wystawa *Twarze UMCS*, koncert znanej piosenkarki Urszuli przy akompaniamencie zespołu Tomasz Momot Orkiestra, a przede wszystkim – spotkania, rozmowy i wspomnienia. Rektor wraz z Kanclerzem UMCS – Grażyną Elżbietą Fiok oraz przewodniczącym Rady Uczelni – Radosławem Janikiem posadzili jubileuszowy dąb szypułkowy ‘Concordia’. Drzewo 75-lecia z pewnością będzie przypominało o świętowaniu jubileuszu naszej uczelni.

Cykl filmów o UMCS-ie

Ważną i ciekawą jubileuszową inicjatywą jest sześciocyfrowy cykl reportaży-dokumentalny, realizo-

wany w koprodukcji przez UMCS oraz TVP3 Lublin. Autorką cyklu jest ceniona i wielokrotnie nagradzana w Polsce i za granicą reżyserka, scenarzystka, dokumentalistka, dziennikarka TVP i wykładowczyni na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa dr Anna Duda, natomiast nadzór merytoryczny i pieczę producentką nad realizacją programu sprawuje dr Marcin Sanakiewicz z Katedry Teorii Mediów UMCS. W pracach nad programem bierze aktywny udział zespół akademickiej telewizji TV UMCS.

Cykl programów prowadzi widza przez różne aspekty społecznej i kulturalnej obecności UMCS-u w życiu miasta i regionu na podstawie dynamicznego „human story”, na tle wyjątkowo wdzięcznych planów typowo uniwersyteckich: unikalnej architektury (zarówno zabytkowej, jak i z okresu socrealizmu i „wielkiej płyty” oraz najnowszych budynków), nowoczesnego zaplecza laboratoryjnego i dydaktycznego czy akademickiej oprawy symbolicznej. Tematami poszczególnych odcinków są historia Uniwersytetu we wspomnieniach jej byłych pracowników, historii i kariery absolwentów, działalność badawczo-naukowa oraz kulturalna Uczelni, jak i kultura studencka, ukazana nie tylko obiektywnie profesjonalnej kamerą, ale także oczami studentów i ich smartfonów. Pierwszy odcinek programu, poświęcony historii UMCS, ukazał się 12 października o godz. 18.00 na antenie TVP3 Lublin. Kolejne premierowe odcinki co dwa tygodnie o tej samej porze.

Jubileusz na łamach prasy

Na łamach „Dziennika Wschodniego” co miesiąc pojawiają się artykuły poświęcone naszej uczelni. Wstępem do tego cyklu był wywiad z JM Rektorem Stanisławem Michałowskim dotyczący m.in. wynikających z nowej ustawy zmian w szkolnictwie wyższym oraz obchodów 75-lecia UMCS. Z kolei Prorektor Urszula Bobryk w kolejnym wywiadzie opowiedziała o Chórze Akademickim UMCS, który w tym roku świętuje jubileusz 70-lecia istnienia. Czytelnicy mieli też okazję dowiedzieć się więcej o działalności Uniwersytetu Dziecięcego, a także zapoznać się z historią Miasteczka Akademickiego oraz wspomnieniami absolwentów. Cykl dopełnią artykuły o badaniach naukowych oraz osiągnięciach sportowych, pokazujących UMCS jako uczelnię kompletną, czyli nie tylko

miejsce nauki, ale także rozwijania innych pasji oraz zainteresowań.

W obchody 75-lecia wpisuje się też reaktywacja „Konfrontacji Studenckich – Miesięcznika Akademickiego Lublina” – pierwszy numer ukazał się we wrześniu br. Ma to być czasopismo o studentach, dla studentów i tworzone (docelowo) przez studentów. Jest wzorowane na typowych periodykach, ale ograniczone do ściśle określonej grupy odbiorców, którzy znajdą w nim także informacje praktyczne zarówno dla studentów, jak i pracowników uczelni. „Konfrontacje” będą informować nie tylko o bieżących sprawach uczelni, ale również propagować historię, tradycję i kulturę.

Jubileusz 75-lecia zostawił swój ślad również na łamach prasy akademickiej. W „Wiadomościach Uniwersyteckich” publikowane są materiały poświęcone badaniom i osiągnięciom naukowym naszych pracowników. O swojej działalności i sukcesach opowiedzieli: prof. Andrzej Pelc, prof. dr hab. Krzysztof Murawski ze współpracownikami, dr hab. Radosław Mącik, dr Anna Sawa oraz mgr Karol Pomykała. Szczególną inicjatywą jest niniejsze wydanie „Wiadomości Uniwersyteckich” przygotowane specjalnie z myślą o wyjątkowym jubileuszu.

Co nas jeszcze czeka?

To jeszcze nie koniec świętowania! Przed nami kolejne wyjątkowe wydarzenia. Pierwszym z nich jest doktorat *honoris causa* dla prof. Pierre’a Joliot – francuskiego biochemika i wnuka naszej patronki Marii Curie-Skłodowskiej. Uroczystość nadania tytułu odbędzie się 24 października br. Tego samego dnia w Muzeum UMCS będzie można obejrzeć wystawę poświęconą rodzinie Marii Curie-Skłodowskiej. Z kolei 15 listopada w Filharmonii Lubelskiej odbędzie się koncert Chóru Akademickiego UMCS oraz Chóru Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego „Gaudeamus” w Drohobyczu z udziałem Leszka Możdżera, podczas którego wykonany zostanie utwór muzyka pt. *Metamorphoseon*. Tymczasem w budynku zmodernizowanej stołówki akademickiej tzw. Trójki będzie można niedługo oglądać wystawę fotografii pokazującą działalność tejże stołówki w przeszłości. Zachęcamy do dalszego uczestnictwa w obchodach wyjątkowego jubileuszu naszej Alma Mater!

Jubileusz 70-lecia Chóru Akademickiego UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej

1 czerwca 2019 r. odbyły się uroczyste obchody 70-lecia działalności Chóru Akademickiego UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej, który jest reprezentacyjnym zespołem Uniwersytetu i jego muzyczną wizytówką. Chór powstał w 1949 r. z inicjatywy grupy studentów pod kierunkiem Adama Wyleżyńskiego, profesora

Konserwatorium Wileńskiego. Późniejsze okresowe przerwy w działalności zespołu były efektem zmian w strukturze Uczelni, ale w 1969 r. chór został reaktywowany przez Kazimierza Górskiego i nieprzerwanie istnieje do chwili obecnej.

W 1973 r. dyrygentem artystycznym została Jadwiga Czerwińska, która funkcję tę pełniła do roku 1980. W tym okresie nastąpił dynamiczny rozwój zespołu, stale podnosił się jego poziom artystyczny, ożywiła się też działalność koncertowa w kraju i za granicą. Chór zdobywał liczne nagrody i wyróżnienia na konkursach i festiwalach. Tę dobrą passę przerwała przedwczesna śmierć dyrygentki. Doceniając jej zasługi, Senat uczelni nadał chórowi imię Jadwigi Czerwińskiej. W następnych latach chór prowadzili: Karol Borsuk (1980–1981) oraz Andrea Jaworska (1982–1985).

W 1985 r. dyrygentem i kierownikiem artystycznym została profesor Urszula Bobryk. Nieustannie podnoszenie poziomu artystycznego chóru kierowanego przez Panią Profesor pozwoliło osiągnąć zespołowi wysoką rangę wykonawczą, docenianą w kraju i za granicą.

Uroczystości jubileuszowe odbyły się w Filharmonii Lubelskiej z udziałem licznie przybyłych gości. Galę rozpoczęła część oficjalna, w czasie której dyrygent chóru profe-

Fot. Bartosz Profil

Fot. Bartosz Proll

sor Urszula Bobryk została odznaczona Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”. Medal przyznawany jest osobom szczególnie wyróżniającym się w dziedzinie twórczości artystycznej, działalności kulturalnej lub ochronie kultury i dziedzictwa narodowego. W imieniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odznaczenia dokonała Agnieszka Komar-Morawska, dyrektor Departamentu Narodowych Instytucji Kultury MKiDN.

Liczne odznaczenia i dyplomy dyrygentce i członkom chóru wręczyli również obecni na uroczystości przedstawiciele administracji publicznej i samorządowej. Rektor UMCS prof. dr hab. Stanisław Michałowski dyplomy uznania wręczył byłym dyrygentom oraz aktywnym chórzystom. Złote i Srebrne Odznaki zasłużonym chórzystom przyznał Polski Związek Chórów i Orkiestr. Ponieważ jubileusz chóru odbywał się w ramach IV Festiwalu Chórów Miast Partnerskich Lublina, uczestniczące w festiwalu zespoły z Wilna, Mińska i Drohobycza zostały uhonorowane okolicznościowymi odznaczeniami.

W części artystycznej uroczystości wykonano kompozycję Romualda Twarowskiego do tekstu barokowego poety Macieja Kazimierza Sarbiewskiego *Caelum et Terra*. Wraz z chórem UMCS dzieło wykonane zostało przez zaproszone chóry zagraniczne z udziałem solisty Jarosława Bręka (baryton) oraz Orkiestry Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie. Całością dyrygowała Urszula Bobryk.

Prezentowany utwór został entuzjastycznie przyjęty i wzbudził aplauz słuchaczy, wśród których byli liczni chórzyci absolwenci przybyli z różnych stron kraju i spoza jego granic. Gromkie owacje publiczności

Fot. Bartosz Proll

najlepiej zrecenzowały wykonany utwór, a obecny na koncercie pan Romuald Twardowski przekazał wykonawcom słowa uznania.

W finale koncertu pięknie i dostojnie wybrzmiał hymn *Gaude Mater Polonia*, do wykonania którego oprócz chórów na scenie włączyła się widownia wraz z grupą byłych chórzystów. Wrażenie było ogromne.

Dalsza część uroczystości przebiegła w Lawendowym Dworcu. Na jubileuszowym balu spotkali się obecni i byli chórzyci, reprezentujący różne okresy działalności zespołu, od 1969 r. począwszy. Wspólne odtańczenie poloneza Wojciecha Kilara z filmu *Pan Tadeusz* połączyło wszystkich uczestników w wielki przyjazny krąg. To była najbardziej sentymentalna część jubileuszu.

Spotkanie po latach zintegrowało zarówno byłych, jak i obecnych chórzystów, wytworzyła się serdeczna więź międzypokoleniowa. Wspólne tańce (do białego

Fot. Bartosz Proń

rana), śpiewanie nie tylko pieśni chóralnych, serdeczne wspomnianie lat minionych, ożywienie dawnych kontaktów i nawiązanie nowych stworzyły wyjątkową, serdeczną atmosferę spotkania. Szkoda, że czerwcową noc jest tak krótka...

Nie zapomniano również o dyrygentach i chórzystach, których już nie ma wśród nas. Wdzięczna pamięć o nich stanowiła główną intencję mszy świętej odprawionej w niedzielę 2 czerwca w kościele garnizonowym w Lublinie. Oprawę artystyczną liturgii zapewnił chór UMCS pod dyrekcją profesor Urszuli Bobryk. Na zakończenie uroczystości jubileuszowych złożono kwiaty i zapalono znicze na grobach zmarłych dyrygentów i chórzystów.

Jubileusz 70-lecia chóru pozostawił niezatarte i miłe wspomnienia w każdym z jego uczestników, bo pieśń chóralna łączy i jednoczy, a czas spędzony w chorze to najpiękniejszy i niezapomniany okres w życiu każdego chórzysty.

Elżbieta Kuźma

Fot. Bartosz Proń

UMCS – kolebka innowacji

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej nie tylko kształci młodych ludzi, ale jest także miejscem innowacyjnych, przełomowych badań naukowych. Nasi pracownicy zajmują się ważnymi zagadnieniami z zakresu różnorodnych dziedzin: od nauk matematyczno-przyrodniczych przez społeczne po humanistyczne. Dzięki temu UMCS pełni funkcję kulturotwórczą i opiniotwórczą oraz wnosi istotny wkład w budowanie gospodarki opartej na wiedzy w regionie.

Możemy pochwalić się wieloma projektami, sukcesami i spektakularnymi odkryciami, do których doszło na przestrzeni 75 lat istnienia uczelni, a także wybitnymi naukowcami, którzy przyczynili się do budowania renomy i poziomu naszego uniwersytetu. W latach 40. i 50. XX w. na UMCS-ie prof. Ludwik Fleck prowadził badania nad utworzeniem szczepionki przeciwtyfusowej. W 1948 r. prof. Włodzimierz Żuk skonstruował pierwszy w Polsce spektrometr mas, a w latach 70. pod jego kierunkiem zbudowano pierwszy w Polsce elektromagnetyczny separator izotopów. Nasi archeolodzy pod przewodnictwem prof. Andrzeja Kokowskiego w latach 2010–2016 prowadzili badania w Grodach Czerwieńskich, podczas których odkryto biżuterię srebrną i pozłacaną datowaną na IX–XIII w. Prof. Monika Fiołka opracowała i opatentowała pre-

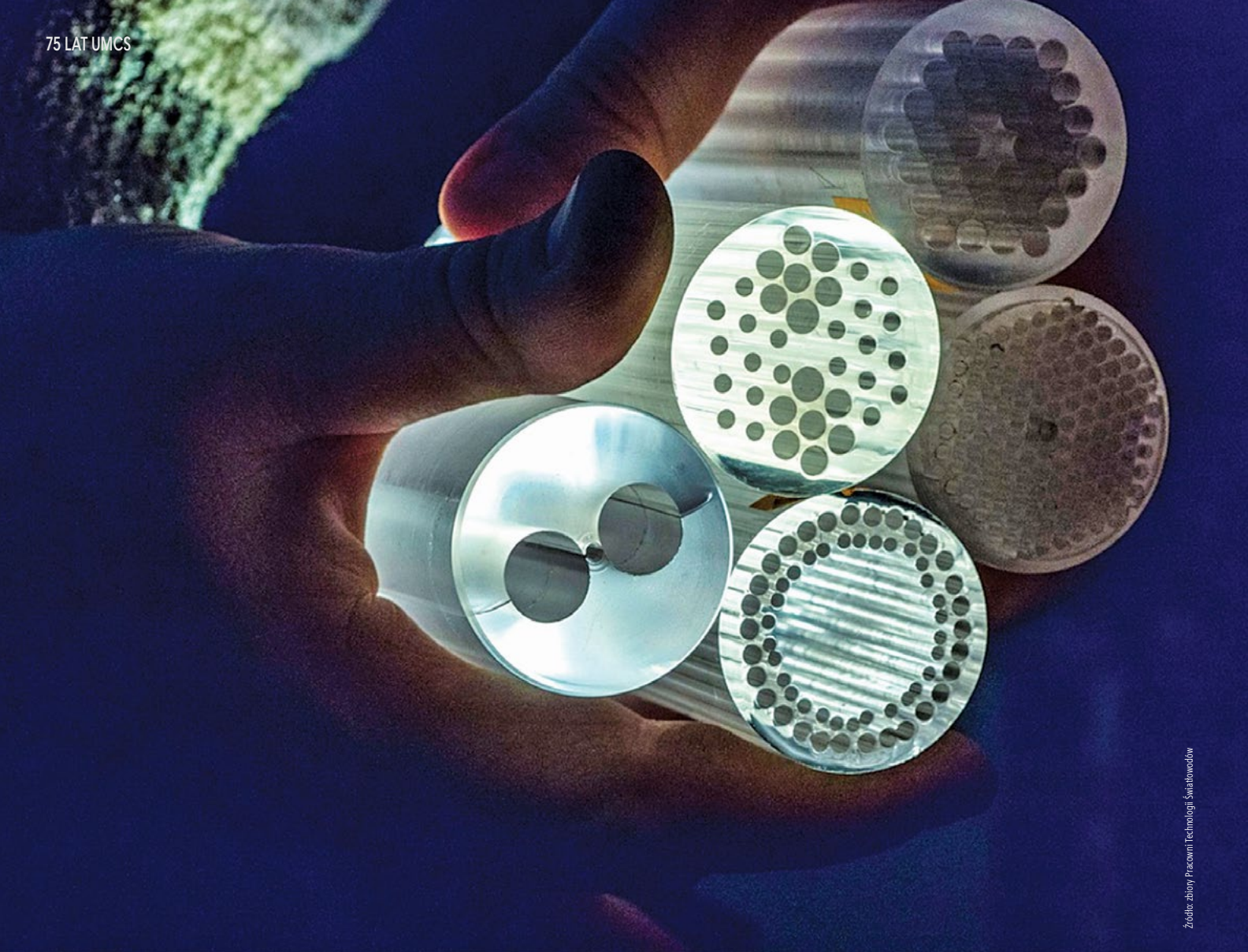
parat z płynu celomatycznego dżdżownicy *Denrobaina venet*, który niszczy w badaniach in vitro komórki raka płuca. Od 2012 r. prowadzone są badania nad lekiem dla pszczoł na neosmozę – w zespole naukowców znajduje się prof. Aneta Ptaszyńska z Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS. A to jeszcze nie wszystko! Jednym z koronnych osiągnięć naszego uniwersytetu jest rozwój technologii światłowodowej i stworzenie przez prof. Andrzeja Waksmundzkiego Pracowni Technologii Światłowodów.

Profesor Profesorów na UMCS-ie

Prof. Andrzej Waksmundzki (1910–1998) był wybitnym fizykochemikiem. W 1945 r. otrzymał od Henryka Raabego – pierwszego rektora UMCS-u – propozycję zorganizowania Katedry Chemii Fizycznej na Wydziale Przyrodniczym i objęcia jej kierownictwa, zaś później również kierownictwa Katedry Chemii Nieorganicznej i Analitycznej na Wydziale Farmaceutycznym. Od tego czasu prof. Waksmundzki był związany z Lublinem, organizował pracownie i prowadził badania naukowe.

Ważnym aspektem jego działalności była dydaktyka. Wykształcił liczną kadrę chemików i farmaceutów: ponad 500 studentów uzyskało tytuł magistra, promował 43 doktorantów, z których 22 się habilitowało, a 17 uzyskało tytuł profesora. Dzięki temu prof. Waksmundzki zyskał w środowisku akademickim Lublina nieformalny tytuł „Profesora Profesorów”.

Jego działalność naukowa obejmowała kilka dziedzin fizykochemii granicy faz, m.in.: chromatografię, adsorpcję i preparatykę adsorbentów, właściwości elek-

trochemiczne, fizykochemię wzbogacania minerałów i rozdzielania mieszanin. Jednym z największych sukcesów badawczych prof. Waksmundzkiego było opracowanie technologii wytwarzania światłowodów dla telekomunikacji i specjalnych dla czujników oraz światłowodów przenoszących promieniowanie laserowe o wysokiej energii, a także stworzenie Pracowni Technologii Światłowodów w Zakładzie Chemii UMCS. Dzięki temu Lubelszczyzna do dziś uważana jest za kolebkę światłowodów.

Pracownia Technologii Światłowodów

Dwaj pracownicy profesora Waksmundzkiego w Zakładzie Chemii Fizycznej UMCS: mgr Jan Wójcik oraz mgr Andrzej Gorgol – konstruktorzy urządzeń do wytwarzania rurek kapilarnych, spróbowali skonstruować pierwszy model światłowodu z dwóch gatunków szkła o różnych współczynnikach załamania. Zostały

one zaprezentowane na I Krajowym Symposium *Światłowody i ich zastosowania*, które odbyło się w 1976 r. w Jabłonie koło Warszawy. Profesor Andrzej Waksmundzki docenił innowacyjny pomysł i powołał zespół zajmujący się technologią światłowodów.

W krótkim czasie powstały prototypy maszyn do wytwarzania tzw. preform – prętów z rdzeniem o wysokim współczynniku załamania metodą MCVD, czyli osadzania z fazy gazowej oraz wyciągarka do wytwarzania włókien światłowodowych. Po rozwiązaniu licznych problemów technologicznych otrzymano włókna o tłumieniu kilku dB/km nadające się do praktycznego wykorzystania. W ciągu czterech lat uzyskano włókno gradientowe dla $\lambda = 850\text{nm}$ o tłumienności 4dB/km, po okablowaniu tłumienność jego wynosiła 7dB/km. W 1979 r. wytworzony kabel światłowodowy o długości 2,5 km połączył dwie centrale telefoniczne w Lublinie.

W 1982 r. położono w Łodzi kabel wyprodukowany przez UMCS o długości 5km. W następnych latach badania nad światłowodami finansowane były przez OLPiT w Lublinie. Na bazie osiągniętych wyników została zaplanowana budowa fabryki – Ośrodka Techniki Optotelekomunikacyjnej w Lublinie, który rozpoczął produkcję włókien gradientowych 850nm i kwarcowo-polimerowych oraz kabli według technologii opracowanej w Pracowni Technologii Światłowodów w 1983 r.

Obecnie Pracownia Technologii Światłowodów UMCS kierowana przez dr. Pawła Mergo stanowi jedną z nielicznych uniwersyteckich jednostek badawczych w Europie posiadającą kompletną linię technologiczną do wytwarzania światłowodów, zawierającą aparaturę do wytwarzania preform oraz wyciągania włókien. Poza tym dysponuje aparaturą konieczną do wykonywania pomiarów właściwości wyprodukowanych światłowo-

dów. Dzięki odpowiedniemu potencjałowi osobowemu oraz zapleczu technologicznemu możliwa jest realizacja krajowych i europejskich projektów dotyczących technologii włókien standardowych, mikrostrukturalnych oraz polimerowych. Pracownia Technologii Światłowodów uczestniczyła i uczestniczy w różnych międzynarodowych programach badawczych. Najważniejsze to Sieć Doskonałości „NEMO” (VI Program Ramowy UE), a także projekt „Photonic skins for optical sensing (PHOSHOS)” (VII Program Ramowy UE), w ramach którego opracowywano nowe technologie światłowodów do celów czujnikowych. Ponadto Pracownia ściśle współpracuje z innymi jednostkami badawczymi w Europie. Jedną z nich jest Vrije Universiteit w Brukseli – została zawarta umowa o współpracy naukowej między uczelniami, zaś Pracownia Technologii Światłowodów bierze udział w realizacji badań w ramach umowy międzyrządowej między rządami RP i Flandrii.

Źródło: zbiory Pracowni Technologii Światłowodów

Inwestycje na UMCS-ie

W ciągu 75 lat istnienia Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zyskał status największej uczelni po prawej stronie Wisły. Budowana przez dziesięciolecia renoma, tradycja i dziedzictwo są z punktu widzenia uczelni niezwykle istotne. Realizowane przez Uniwersytet inwestycje są namacalnym miernikiem jej rozwoju. A tych na UMCS-ie nie brakuje – na projekty infrastrukturalne związane z bazą dydaktyczną, naukowo-badawczą, sportową czy kulturalną przeznaczono w ostatnich latach niebagatelną kwotę ponad 430 mln zł, w tym 95 mln zł środków własnych. Największy lubelski Uniwersytet konsekwentnie buduje swoją pozycję uczelni kompletnej, dbającej o każdy aspekt życia akade-

mickiego. W dobie reformy szkolnictwa wyższego tylko takie kompleksowe podejście może być receptą na sukces.

Bez wątplenia najważniejszą z realizowanych aktualnie inwestycji UMCS-u jest budowa nowych obiektów dydaktycznych na Kampusie Zachodnim zlokalizowanym przy ul. Głębokiej. 26 czerwca 2019 r. uchwałą Senatu uczelni otrzymał on imię Unii Lubelskiej. Już w październiku 2020 r. zajęcia we wznoszonych obecnie, nowoczesnych budynkach mają zacząć studenci Wydziału Politologii oraz Instytutu Psychologii. Aktualnie jednostki te mieszczą się w ścisłym centrum Lublina, w zabytkowych, lecz nieprzystających do obecnych standardów budynkach. Przeniesienie zajęć na Kampus Zachodni im. Unii Lubelskiej jest korzystne z punktu widzenia studentów, którzy otrzymają nowoczesną przestrzeń do nauki. Skorzysta również sama uczelnia, która zlokalizuje tym samym swoje jednostki w pobliżu serca UMCS-u, czyli miasteczka akademickiego. Dodać także należy, że na terenie Kampusu Zachodniego od lat siedziby mają Wydział Artystyczny oraz Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej.

Przygotowanie całej inwestycji, a szczególnie uzyskanie finansowania na budowę Kampusu Zachodniego im. Unii Lubelskiej w tak krótkim czasie, uznać należy za sukces władz rektorskich i kanclerskich uczelni, w szczególności Rektora UMCS prof. Stanisława Michałowskiego. Jak mówi Rektor uczelni: „Cieszę się, że po różnych zawirowaniach inwestycja ruszyła i przebiega zgodnie z harmonogramem”. Ten ostatni element jest szczególnie istotny, biorąc pod uwagę trudną sytuację na rynku usług budowlanych. „Należy przy tym zwrócić uwagę na niespotykaną skalę prowadzonych inwestycji, która obej-

muje trzy nowe budynki i kapitalny remont części Akademickiego Centrum Kultury nieobjętych modernizacją w 2011 r.” – podkreśla Kanclerz UMCS, Grażyna Elżbieta Fiok. W planach uczelni jest także oddanie do użytku – z początkiem roku akademickiego 2021/2022 – nowej siedziby projektowanego obecnie Instytutu Pedagogiki.

Wydział Politologii oraz Instytut Psychologii – oprócz nowoczesnych auli, sal wykładowych i seminaryjnych – otrzymają również pomieszczenia specjalistyczne, dzięki którym jeszcze silniejszy nacisk położony zostanie na praktyczny aspekt zajęć dydaktycznych. Wymienić można tu np. pracownię terapeutyczną, pracownię telewizyjną z salą nagrań i reżyserką czy strzelnicę elektroniczną. W siedzibie Instytutu Pedagogiki przewidziano natomiast m.in. pracownię Montessori i Kompetentnego Nauczyciela, pomieszczenie do diagnozy neuropedagogicznej, a także salę: plastyczną, taneczną, fotograficzną i teatralno-muzyczną.

W nowoczesnej uczelni z dydaktyką w parze powinna iść także działalność naukowo-badawcza. Nie dziwi zatem fakt, że jedną z najważniejszych inwestycji zrealizowanych w ostatnich latach przez władze UMCS-u jest Centrum Analityczno-Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku ECOTECH-COMPLEX. Oddany do użytku w 2015 r. budynek wyposażony jest w zaawansowany i specjalistyczny sprzęt badawczy, wśród którego wyróżnić należy jedyny w tej części Europy wysokopolowy 7T skaner rezonansu magnetycznego. Laboratoria i nowoczesna aparatura umożliwiają prowadzenie badań na najwyższym poziomie. Stykają się tu światy nauki i biznesu. Nowoczesny i funkcjonalny gmach przy ul. Głębokiej jest bowiem idealną przestrzenią do nawiązywania i rozwijania współpracy pomiędzy tymi dwoma obszarami.

Lublin przez wiele osób utożsamiany jest z miejscem, którego główną wizytówką jest kultura. Nic więc dziwnego, że również największa uczelnia w mieście wśród swoich inwestycji stawia na tę dziedzinę. Przykładem może być rozpoczęty we wrześniu 2018 r., zakrojony na szeroką skalę, remont Akademickiego Centrum Kultury „Chatka Żaka”. Miejsce to obrosło legendą wśród pokoleń lubelskich studentów. To tu przez kolejne dziesięciolecia odbywały się imprezy kulturalne – koncerty, spektakle, przeglądy, festiwale – które były startem do kariery artystów stanowiących dziś często o sile polskiej estrady czy teatru. Dzięki remontowi słynnej sali widowiskowej studenci i twórcy będą mogli korzystać z no-

← Instytut Informatyki

← Chatka Żaka 2018

Centrum Analityczno-Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku ECOTECH-COMPLEX ↓

wczesnych rozwiązań w zakresie techniki scenicznej, nagłośnienia czy oświetlenia, co z pewnością korzystnie wpłynie na odbiór treści przez publiczność. Warto dodać, że „Chatka Żaka” w nowej odsłonie łączyć będzie nowoczesność z tradycją. W zrealizowanym wcześniej remoncie elewacji zachowana została bowiem charakterystyczna, kojarzona chyba przez każdego mieszkańca, modernistyczna bryła budynku, która z pewnością jest jedną z architektonicznych pereł dwudziestowiecznego Lublina. Władze uczelni zadbały także o to, by na czas remontu ACK ciągłość działań kulturalnych została zachowana. Pomocne są w tym pomieszczenia i nowoczesna infrastruktura Inkubatora Medialno-Artystycznego UMCS oraz przestrzeń wystawieniowa Centrum Kultury i Sztuki Chińskiej He Shuifa.

Obrazu UMCS-u jako uczelni kompletnej dopełnia dbałość o kulturę fizyczną. Uniwersytet zabiega o to, by

Kultowa stołówka, tzw. Trójka po modernizacji we wrześniu 2019 →

Biblioteka Główna UMCS ↓

studenci, a także zawodnicy klubu AZS UMCS Lublin – wśród których jest wielu sportowców odnoszących sukcesy na arenie krajowej i międzynarodowej – mieli dostęp do jak najbogatszej sportowej infrastruktury. Stąd sukcesywna modernizacja Centrum Kultury Fizycznej, w którym z nowoczesnych sal, sprzętów i zaplecza korzystać mogą sympatycy wielu dyscyplin. Jednym z wyzwań UMCS-u na najbliższą przyszłość jest także pozyskanie dofinansowania na nowoczesną i wielofunkcyjną halę sportową zlokalizowaną na Kampusie Zachodnim.

To tylko część inwestycji realizowanych na UMCS-ie obecnie i w ostatnich latach. Wymienić można także remonty większości domów studenckich czy termomodernizację budynku Biblioteki Głównej, który – podobnie jak „Chatka Żaka” – znajduje się na liście dóbr kultury współczesnej w Lublinie i jest ciekawym przykładem architektonicznego modernizmu. Warto również wspomnieć, że uczelnia wsłuchuje się w głos studentów przy wyborze konkretnych inwestycji do realizacji. Tak było chociażby z remontem stołówki akademickiej „Trójka” przy ulicy Langiewicza i stworzeniem tam strefy co-workingowej. Żacy w specjalnej ankiecie opowiedzieli się za potrzebą przywrócenia tego miejsca i stanie się to już w październiku br.

Działania inwestycyjne UMCS-u w ostatnich latach są dowodem na to, że możliwe jest kompleksowe podejście do rozwoju potencjału infrastrukturalnego uczelni. Realizowane działania są odpowiedzią na zdiagno-

← Wejście do
Rektoratu

zowane, realne potrzeby środowiska akademickiego. Rzadko spotyka się instytucję publiczną, która podobny zakres prac z tak różnych dziedzin, z powodzeniem realizuje równoległe lub w bardzo niewielkich odstępach czasu. Jest to bowiem nie tylko wielki wysiłek finansowy, ale również organizacyjny. Każda z powyższych inwestycji okupiona jest pracą i wysiłkiem wielu osób: władz rektorskich i kanclerskich uczelni, kadry naukowej oraz administracji, w szczególności: działów zamówień publicznych, pionów inwestycji, remontów i eksploatacji. Każda z tych realizacji przechodziła bowiem przez wiele faz: od pomysłu, przez prace koncepcyjne, starania o pozyskanie dofinansowania, przetargi aż po wejście na plac budowy i nadzorowanie prac. Efekt końcowy w postaci konkretnej infrastruktury będzie zaś stanowił o sile UMCS-u w kolejnych latach.

Biurowo Rzecznika Prasowego UMCS

Kampus Zachodni – stan na czerwiec 2019 ↓

UMCS oczami studentów cudzoziemców

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce w zakresie umiędzynarodowienia uczelni wyższych. Młodzież z zagranicy coraz chętniej korzysta z naszej oferty kształcenia. Obecnie studiuje u nas ok. 1800 studentów cudzoziemców z różnych zakątków świata. Czworo z nich zgodziło się opowiedzieć nam o swoich doświadczeniach związanych z nauką na UMCS-ie.

Viktoriia Chuhunova (Ukraina)

Dlaczego zdecydowałaś się na studia na UMCS?

Pochodzę z Ukrainy z miasta Szepetówka obwodu Chmielnickiego. Skończyłam licencjat na PWSZ w Cheł-

mie i chciałam podjąć studia magisterskie, ale musiałam rozejrzeć się wśród uczelni innych miast z racji tego, że uczelnia, na której studiowałam, nie posiadała w ofercie studiów II stopnia.

Jaki kierunek studiów wybrałaś i dlaczego?

Wybrałam informatykę, bo uważam to za przyszłościowy kierunek oraz oczywiście z powodu własnego zainteresowania.

Co Ci się najbardziej podoba na UMCS?

Ciągły rozwój uczelni oraz ludzie, których można tu poznać.

Czy masz szczególne wspomnienie związane z UMCS-em lub/i swoje ulubione miejsce na uczelni?

Tak, i myślę, że w ciągu następnego roku pojawi się dużo nowych. Moimi ulubionymi miejscami są zegar, który znajduje się na budynku Wydziału Filozofii i Socjologii i gra hymn *Gaudeamus igitur*, śpiewany przez studentów już od wielu lat, oraz nowo postawione kolorowe ławeczki koło rektoratu, na których można odpocząć w przerwie pomiędzy zajęciami.

Co najbardziej podoba Ci się w Polsce i Lublinie?

Najbardziej lubię szacunek ludzi do polskich tradycji, a także prawdziwe zainteresowanie młodzieży historią swojego kraju.

Jakie masz plany na przyszłość?

Los jest nieprzewidywalny i nie mogę na 100% wiedzieć, gdzie mnie rzuci, ale raczej planuję zostać w Polsce. Widzę tu swój dalszy rozwój i życie.

Czy studia na UMCS w jakiś sposób zmieniły Twoje życie?

Zdecydowanie tak. Dzięki tej uczelni nauczyłam się prawidłowo ustawiać priorytety oraz jeszcze bardziej rozwinęłam umiejętności komunikacyjne.

Co dały Ci studia na UMCS?

W pierwszej kolejności nową wiedzę, później ciekawe znajomości i również pewność siebie na rozmowach kwalifikacyjnych, gdyż jestem dumna, przedstawiając swój życiorys pracodawcy i wspominając w nim UMCS.

Varvara Lymar (Białoruś)

Dlaczego zdecydowałaś się na studia na UMCS?

Po obejrzeniu stron internetowych różnych uniwersytetów doszłam do wniosku, że tylko na UMCS-ie na tak wysokim poziomie stoi aktywność społeczna, naukowa, twórczość studentów.

Jaki kierunek studiów wybrałaś i dlaczego?

Studiuje na kierunku chemia środków bioaktywnych i kosmetyków. Pragnę zostać chemikiem w dziedzinie kosmetyki, ponieważ uważam, że ludzie mogą ozdabiać sobą świat, dodawać mu nowych kolorów i zapachów. I chcę przyczynić się do tego.

Co Ci się najbardziej podoba na UMCS-ie?

Kiedy przyjechałam na studia, to zobaczyłam, że wybrałam właściwy uniwersytet. W trakcie minionego roku akademickiego brałam udział w różnych wydarzeniach na uczelni. Byłam również organizatorem wydarzenia „Culture Night Białoruś”,

celem którego było pokazanie obyczajów, tradycji Białorusi studentom Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. A Wydział Chemii ma najnowsze laboratoria i wszystko, co potrzebne podczas studiowania.

Czy masz szczególne wspomnienie związane z UMCS lub/i swoje ulubione miejsce na uczelni?

Moim ulubionym miejscem na uczelni jest Akademickie Centrum Kultury „Chatka Żaka”. Co tydzień mają tam miejsce różne wystawy sztuki i fotografii lub pokazy filmów.

Co najbardziej podoba Ci się w Polsce i Lublinie?

Najbardziej podoba mi się w Polsce, że jest to kraj bardzo otwarty dla młodych ludzi. Są tutaj możliwości do nauki, podróży i samorozwoju. Dzięki uczelni znalazłam nowych przyjaciół z różnych krajów. Na tej uczelni można się też nauczyć, że nic nie jest niemożliwe, jeżeli czegoś chcesz, robisz wszystko, co możesz, i nigdy nie stoisz w jednym miejscu.

Robert Ainebyona (Uganda)

Why did you choose UMCS?

I choose UMCS because they offered an excellent program I was interested in and secondly because I could afford the tuition.

What course did you pick & why?

I enrolled myself in MA International Relations. The MA IR was in line with the work I was performing and it offered me an opportunity to understand the

working relations between countries and international organizations.

What Is your favourite thing about UMCS?

It is not only one thing but a combination of things which I like. The professors are flexible and interested in the development of their students. In addition, the University is always ready to interact and hear from the student body.

Do you have any particular memory related to UMCS or any favourite place?

The UMCS faculty of Political Science is my favourite because of its historical significance. I am content knowing that I am sitting and moving about in a building with a rich international and national importance.

What do you like the most about Poland/Lublin?

Poland for me is a new chapter. I am happy that I am able to experience a completely new social culture, form new networks and interact with a diverse body of students.

What are your plans for the future?

It is my hope that I can continue and further my studies at UMCS.

Do you think studies at UMCS changed your life somehow?

I believe the studies have changed my life to some degree. For instance; my understanding of country relations and security matters has been elevated.

What did you gain by studying at UMCS?

I am still gaining a lot. I have new friends and building new networks of contacts. This I believe will be useful for me in the near future when I am working in this field.

Daniel Gordongreenidge (Indie)

Why did you choose UMCS?

I am studying because it is one of the best university in Poland with affordable fees and course of my liking.

What course did you pick & why?

I am doing tourism management as it is related to my previous studies and it will help me to build my future bright.

What Is your favourite thing about UMCS?

I love the campus – everything is clean and disciplined, staff and professor are very nice.

Do you have any particular memory or any favourite place related to UMCS?

We celebrated Christmas and International day and other festivals together with international students.

What do you like the most about Poland/Lublin?

It is not expensive, safe for student and beautiful with nature and food is good.

What are your plans for the future?

Work in one of the best hotel like Marriott or Novotel if I get opportunity.

Do you think studies at UMCS changed your life in some ways?

Yes of course. It opened my mind and I learned a lot of things. It provided me a platform where I met lots of different international students and learn lot from them.

What did you gain by studying at UMCS?

Respect, love and support from my friends here Ewelina Panas, Marcin Gołębiowski and other people who support me from the very beginning.

Galeria wspomnień

Uroczysta inauguracja roku akademickiego (1974 r.)

Fot. Jacek Mirosław

Plac Marii Curie-Skłodowskiej w latach 70.

Fot. Jacek Mirosław

Biblioteka Główna UMCS (1972 r.)

Fot. Jacek Mirosław

Przystanek autobusowy przy pl. Marii Curie-Skłodowskiej

Fot. Jacek Mirosław

Fot. Jacek Mirosław

Miasteczko Akademickie w latach 70.

Fot. Jacek Mirosław

Plac Marii Curie-Skłodowskiej

Fot. Jacek Mirosław

Widok na Chatkę Żaka i kampus uniwersytecki (1974 r.)

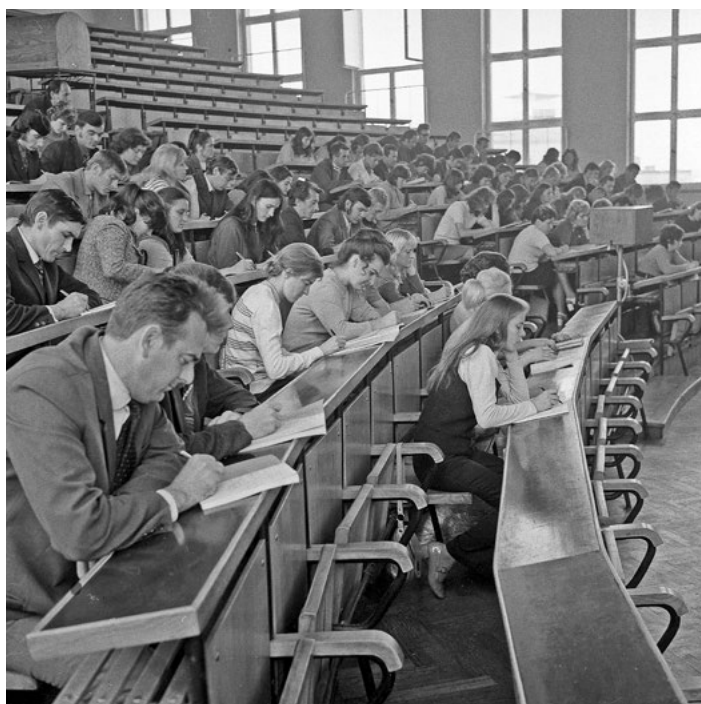
Fot. Jacek Mirosław

Symboliczne pasowanie na studenta podczas inauguracji roku akademickiego (1978 r.)

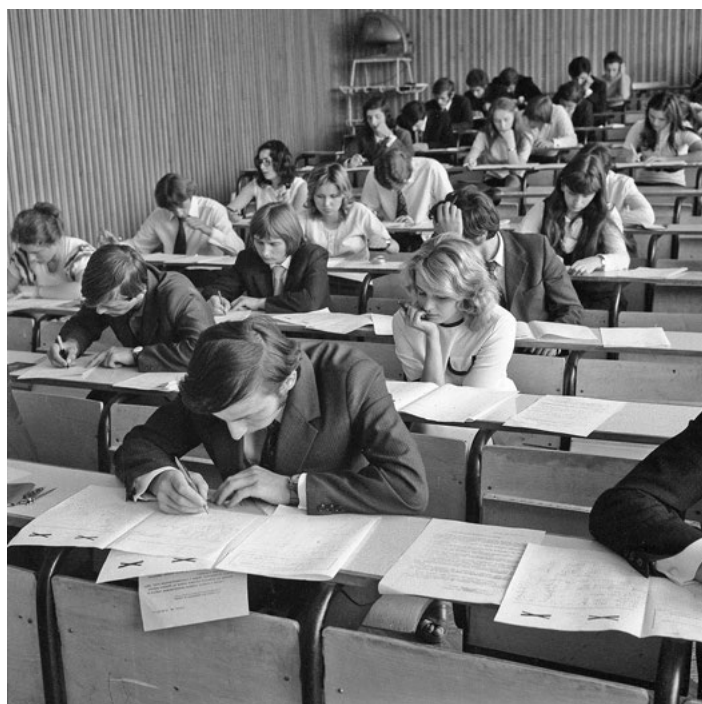
Fot. Jacek Mirosław

Studenci przed Wydziałem Chemii. Na elewacji widoczna jest nieistniejąca już modernistyczna mozaika

Fot. Jacek Mirosław

Studenci na wykładach

Fot. Jacek Mirosław

Studenci na wykładach

Fot. Jacek Miroslaw

Studenci na wykładach

Fot. Jacek Miroslaw

Nauka w czytelni w Bibliotece Głównej UMCS

Fot. Jacek Miroslaw

Stołówka akademicka w latach 70.

Fot. Jacek Miroslaw

Pokój w akademiku (lata 70.)

KONFRONTACJE

Studenckie

MIESIĘCZNIK
AKADEMICKIEGO
LUBLINA

REAKTYWACJA

Kultowa gazeta „Konfrontacje Studenckie” wznowia działalność. Dołącz do zespołu redakcyjnego! Jeśli lubisz pisać i chcesz zdobyć doświadczenie dziennikarskie – zapraszamy do współpracy.

tel. 697 770 360

Krzysztof Załuski, *red. naczelny*

tel. 503 109 555

Jerzy Kowalczyk, *wydawca*

Szukamy także chętnych do pracy
fotoreporterów

tel. 697 770 353

Jacek Mirosław, *z-ca red. naczelnego*

